

**Vesel božič
in srečno
2005**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 20. decembra 2004 * Leto XIV, št.25-26

Radost sveta

Zvezdica. Male zvezdice v očaj dekličine, zvezdice pričakovanja, zvezdice radosti. Iskrene zvezdice se iskrijo v lepšij očaj. Vejn-drik je nigdar nej tak iskreno (ószinte) pričako-vanje, kak gda smo mali mlajši. Čudež božiča se skriva v malom deteti, stero se je rodilo v kmi-čmoj nauči, v mrzloj štalici. Dejte deteta bole razmej, ga k sebi bliže čüti. Kak se svejtijo oči mali mlajšom, če je mati ali babica v cerkvi pela k jaslicam. Dejte ešče ne vej, ka vse de se godilo s detetom v jaslicaj, kakšno strašno smrt de mogo strpeti, vidi samo v jaslicaj ležečoga, steroga somar pa ovce segrevjavo s sapo, pred njim pa dun kralji klečejo. Nad štaló svejti betlehemska zvezdica.

Sveklina. Sveklina v plameni svejče. Gingavi plamenček, če ga dejte s svojo sapico popine, ga nega več. Pa dun kak močen. Da nam sveklino, ka vidimo, ka ne zablaidimo po potaj življenja, po potaj düše. Da nam toplino, ka nam srce ne oledeni, ka v tem našom časi, dostakrat brez srca, vpamet vzememo tiste,

BLAJŽENE BOŽIČNE SVETKE!

steri so v nevoli, steri so sami, betežni...

Toplina. Toplina našoga doma, gde se leko skrijemo pred vsemi baji, gde nas čakajo tisti, steri so nam blüzi, stere radi mamo. Kak smo srečni tisti, steri v tej svetkaj mamo svoj to-peu dom, gde diši po krispani, pomaranči, figicaj... Dapa toplina in bogastvo doma sta nika nej vrejdná brez radosti.

Radost. Radost matere, stera je v betlehemskej štalici porodila dejte, ga povila in v jasli položila. V tej štalici je mrzlo bilau pa srmaštvo, dapa v srcaj sta bile toplina pa radost. Toplina, gda je mati k sebi stisnila prvorojeno dejte, toplina v pogledaj pastirov, steri so se samo te pomirili, gda so vidli, kam ji je pripelala svejkla zvezdica, stera jim da vüpanje, ka je rojen Odrešenik.

Vüpanje. Na božično nauč se je pred več kak dve-gezero lejtami narodilo dejte, vüpanje sveta. In tak je tau od tistoga mau vsikšo leto. Vsikšo leto se vužgejo svejče na krispani pa se vužgejo iskricice v očaj...

Marijana Sukič

Spoštovani bralci, drage Slovenke in Slovenci!

Iztek se še eno leto in ob pogledu nazaj, na preteklo leto, se nam zastavlja vprašanje o tem, kaj je bilo storjenega, ali bi bilo mogoče postoriti več in kakšna prihodnost nas čaka. Preteklo leto gotovo predstavlja zgodovinsko prelomnico na poti v boljšo prihodnost tako za Slovenijo kot tudi za Madžarsko, ki je vaša domovina. Seveda govorim o vstopu v polnopravno članstvo v EU, ki se je zgodil 1. maja letos. Na prvi pogled se to že zdi, po malem, oguljena fraza. Ali je res tako in ali se resnično vsi zavedamo, kaj ta prelomnica pomeni? Ali se je zgodil kakšen pozitivni premik v odnosu do manjšine tukaj? In na splošno, ali je čutili, da se socialni status ljudi kakor koli spreminja v pozitivno smer? To so zelo neprijetna vprašanja, ki pa si jih je potrebno od časa do časa zastaviti.

Pred kratkim sem bil s strani Zveze Slovencev na Madžarskem povabljen na izredno sejo občnega zbora, kjer je bilo obravnavano poročilo o dvoletnem delovanju Zveze. V njem je zapisanih veliko števil dogodkov, na področju kulture, šolstva, skrbi za materni jezik, športa, informativne in založniške dejavnosti in še bi lahko našteval. V velikem številu teh dogodkov je bil posredno ali tudi neposredno vključen naš generalni konzulat.

Najbolj me je pretreslo poročilo v delu, ki govori o gospodarski problematiki v Porabju. Besede kot so, gospodarska nerazvitost, brezposelnost in revščina so tisti sinonimi, ki ne sodijo v besednjak te velike in zelo razvite nadnacionalne skupnosti, v katero smo se vključili, in ki ji pravimo Evropska zveza oz. unija. Pa vendar je to kruta realnost tega območja, kjer živi avtohtona slovenska manjšina danes. Tudi v preteklosti je bila to tista realnost, zaradi katere se je prebivalstvo tega območja iz-

seljevalo in za vedno zapustilo svojo rodno grudo. Bili so seveda tudi drugi razlogi, povezani z nekdanjim ekonomskim in družbeno političnim sistemom, ki je to območje zadrževal v popolni izolaciji. To je,

po mojem globokem prepričanju, tudi eden od razlogov, zaradi katerega tudi spremenjene okoliščine, ki so nastopile pred kratkim z vstopom v skupni evropski ekonomski prostor, niso prinesle pričakovanega rezultata v smislu boljše ekonomske situacije tega območja, s tem pa tudi boljše socialne situacije tukajšnjega prebivalstva.

Tako organizirana in trajna pomoč iz matičnega prostora kot tudi siceršnja oživitve prednosti, ki jih potencialno daje obmejnost tega območja, doslej nista prinesli željenega napredka v smislu boljše ekonomske situacije. Res je, da je obstoj in razvoj slovenske manjšine v Porabju bolj ali manj odvisen od teh dveh dejavnikov, vendar pa se zastavlja vprašanje, kje so tiste ključne, doslej neizkoriščene možnosti, ki jih manjšina ni izrabila v zadostni meri, pa najsi gre za eno ali za drugo krovno organizacijo Slovencev, pripadnikov manjšine, ki že stoletja živi tukaj.

Najprej je potrebno nedvoumno ugotoviti, da imata Slovenija in Madžarska že od leta 1993 sklenjen Sporazum o posebnih pravicah obeh manjšin tako madžarske v Sloveniji kot tudi slovenske na Madžarskem. Poleg tega, da ta sporazum vključuje zaščitna določila, ki vsebinsko izvirajo iz

modernih evropskih političnih in strokovnih manjšinskih dokumentov, pa določa tudi temeljne smeri gospodarskega razvoja območij, na katerih živi obe manjšini. Gre za to, da prav omenjeni sporazum določa okvire, v katerih mora vsaka država na območju, katere živi posamezna manjšina, delovati oz. ukrepati za to, da ne bi prišlo do negativnih ekonomskih posledic. Naj navedem samo dve določbi 7. člena tega sporazuma: „Podpisnici se zavezujejo, da bosta v svojih prostorskih in gospodarskih razvojnih načrtih upoštevali posebne interese manjšin in zagotovili gospodarski in družbeni razvoj območij, na katerih manjšini živita, ki bo omogočal družbeno in gospodarsko enakopravnost manjšin“. Ali pa: „Podpisnici bosta podpirali tak gospodarski razvoj regij, ki bo preprečeval izseljevanje prebivalstva ter nasilno spremembo etničnega sestava avtohtonega ozemlja manjšin“. Upam, da je to dovolj razumljivo napisano in da je razumljivo tudi to, kaj mora posamezna država narediti za manjšino na svojem ozemlju, da bi preprečila gospodarsko in družbeno neenakopravnost in celo preprečila izseljevanje zaradi neenakomernega razvoja regij. Predvsem pa to določa nek veljavni mednarodnopravni akt, ki ima višjo veljavo kot notranji predpisi posamezne od obeh držav.

Pogosto poslušamo ocene o tem, da je Prekmurje, kjer živi madžarska narodna skupnost, najmanj razvita regija v Sloveniji. To je najbrž res, vendar v nekaterih okvirih standardov, ki veljajo v Sloveniji. Nihče pa nikoli ne omenja Porabja in njegove stopnje razvitosti (nerazvitosti) v okvirih standardov, ki veljajo na Madžarskem. Če govorimo na splošno ali celo nekoliko manipuliramo, lahko rečemo, da je tudi Porabje eno od najmanj razvitih območij na Madžarskem. Vendar problem ni v tem, temveč v nečem popolnoma drugem. Vprašati se moramo, kakšna je ekonomska moč prebivalstva na eni in drugi strani meje, kjer manjšini živita. In to vprašanje povezati s tisto določbo 7. člena,

Slovenija: vlada je (skoraj) sestavljena Franc Pukšič, sekretar za Slovence v sosednjih državah in po svetu

Sedma slovenska vlada premiera Janeza Janše je (skoraj) sestavljena, novi ministri so že v svojih pisarnah, zataknilo se je samo pri Darinki Mravljak, kandidatki za ministrico za regionalni razvoj, ki je še pred glasovanjem v državnem zboru odstopila od kandidature. Očitajo ji, da je pred leti kupila neko vrtnarijo za malo denarja in jo potem prodala za šestkrat višjo ceno, ker je tam mestna obvoznica. Ni presenečenje, če je gospa iz Slovenske ljudske stranke Janeza Podobnika, po novem tudi ministra za okolje in prostor. Sicer pa je za novo vlado, v kateri je šestnajst ministrov, glasovalo 51 poslancev, nasprotovalo pa ji je 37 poslancev. Za novo vlado sta glasovala tudi narodnostna poslanca, Mária Pozsonec in Roberto Batteli. SLS bo novega kandidata (tokrat naj bi bil moški) predlagala kmalu. Pomeni, da je v vladi samo ena ženska, Marija Lukačič, ministrica za kmetijstvo. V vladi so Slovenska demokratska stranka, Slovenska ljudska stranka, Nova Slovenija in Demokratična stranka upokojeencev.

Predsednik vlade Janez Janša je med najtežje naloge nove vlade uvrstil vstop Slovenije v evropsko denarno unijo. Vprašanje ob tem je, kdaj bo Sloveniji uspelo izpolniti vse pogoje za prevzem evra. Nekdanji predsednik vlade Anton Rop je Janezu Janši ponudil sodelovanje pri vseh aktivnostih za prevzem evra, pri čemer je opozoril, da je ključna naloga uskladiti slovenski proračun s finančnim načrtom Evropske unije.

Nova vlada je sestavljena nekoliko drugače od prejšnje. Nekaj ministrstev je ukinjenih, denimo za informacijsko družbo in za evropske zadeve, nekaj je novih, recimo ministrstvo za šolstvo in šport je razdeljeno na dve, novo je ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Naslednja novost so državni sekretarji. Vsak minister ima samo enega državnega sekretarja, ki je sočasno njegov namestnik, nekaj državnih sekretarjev je tudi v kabinetu premiera Janeza Janše. Tu je Franc Pukšič, državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu. Da je novi zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, ni več novica, je pa vest, da je postal nekajmesečni zunanji minister Ivo Vajgl svetovalec za mednarodne odnose v kabinetu predsednika države dr. Janeza Drnovška.

eR

ki govori o gospodarski enakopravnosti manjšin. V čem je torej problem? Odgovor na to vprašanje lahko dajo tisti, ki se tukaj vsak dan borijo za golo preživetje. To pa je obenem tudi tisti okvir razmišljanja, ki bi moral biti prisoten vsakič, ko gre za pravice tukajšnje manjšine, ne pa morda ujetost v začaran krog nekaterih notranjih predpisov, ki ne omogočajo nobene perspektive gospodarskega razvoja ali celo govorijo o žalostni skupni usodi. Zato želim še enkrat poudariti, pravice, ki jih uživa slovenska manjšina na Madžarskem, so predmet mednarodnega prava, vsaj tako določa omenjeni Sporazum o posebnih pravicah, ravno tako kot to velja za

madžarsko manjšino v Sloveniji. Na pristojnih in sposobnih predstavnikih te manjšine pa leži breme odgovornosti, da te pravice uresničijo, tako kot je zapisano v mednarodni pogodbi.

Čaka nas torej še veliko dela ali bolje rečeno izzivov. *Božični in novoletni čas je predvsem čas miru in čas spokoja. To je čas, ko se obrnemo eden proti drugemu in si zaželimo veliko lepega v prihajajočem letu. Naj bo leto, ki prihaja, polno izzivov in optimizma, naj bo polno upanja v boljšo prihodnost, kajti življenje je enkratno in nepovrnljivo.*

Marko Sotlar
Generalni konzul

V novo leto z več poguma, predvsem pa odločnosti!

Kakor v siceršnjem življenju, je tudi v narodnostnem zelo malo poenostavljenih zadev, ampak je vse bolj ali manj zapleteno in prepleteno. (Kjer ni, si to naredimo sami). Tudi v državah in okoljih, kjer narodnostne oziroma manjšinske zadeve rešujejo na relativno pošten način, kar pomeni, da upoštevajo predloge iz neposrednih okolij. Sicer je že tako, da idealnih okoliščin ni, in tudi, da so (lahko) zelo velike razlike v eni državi in eni narodnosti. Taka primera imamo v Avstriji in tudi na Madžarskem; med Slovenci na Koroškem in Slovenci na Štajerskem so neprimerljive razlike, čeprav bi morale biti manjšinske pravice enake, ker jih opredeljuje avstrijska državna pogodba iz leta 1955 (po kateri je dobila Avstrija status samostojne in nevtralne države, ker je bila na strani Hitlerjeve Nemčije). Manj očitne kot v Avstriji, a še zmeraj dovolj velike so razlike v položaju Hrvatov na Madžarskem, intelektualno in v vseh ozirih „močne“ manjšine v županiji Baranya in tudi v Budimpešti, in nekoliko na obrobju dogajanja v Železni županiji, čeprav v novejšem času z očitnimi prizadevanji za nadomestitev zamujenega.

Države si, ne glede na uveljavljene mednarodne standarde, dovolijo po svoje krojiti odnos do manjšin. Tako je bilo nekdanj v socializmu in kapitalističnem svetu Evrope, tako je tudi zdaj. Če rečem, da tako ravna tudi Slovenija in Madžarska, nisem povedal nič novega. Zelo verjetno bo enako ali zelo podobno tudi v bodoče, v združenji Evropi oziroma Evropski uniji.

Toliko za nekoliko daljši uvod. Zdaj pa k bistvu, k izzivu za ta (zelo zelo dobronameren) razmislek. In sicer gre za prepričanje, da se Madžarska, pri čemer so mišljene državne in druge institucije v Budimpešti, izogiba svojim obveznostim do Porabskih Slovencev oziroma Slovencev na Madžarskem; in, da je Slovenija v mnogočem bolj poštena do prekmurskih Madžarov.

Novembra leta 1992 sta Slovenija in Madžarska podpisali v Ljubljani sporazum, ki nalaga Madžarski in Sloveniji enak odnos do Porabskih Slovencev in prekmurskih Madžarov. Sporazum zagotavlja enake pravice narodnostnima skupnostima, čeprav je bil (že) v času podpisa velik razkorak tako v zakonski ureditvi kot v konkretnem življenju. Ta, recimo ji „dota“, je bila rezultat dotedanje manjšin-

ske politike v nekdanji Jugoslaviji in Kadarjevi Madžarski. Pričakovanje ob podpisu (tedanji madžarski zunajni minister dr. Géza Jeszenszky in tedanji in sedanja slovenski zunajni minister dr. Dimitrij Rupel) so bila, da se bodo razlike med manjšinama zmanjševale, za kar si bosta pošteno (koliko je pač v politiki mogoče uporabljati to besedo) prizadevali aktualni vladi v Budimpešti in Ljubljani. Nihče ni pričakoval, da se bo kmalu izenačilo narodnostno šolstvo, da

Letošnjega državnega srečanja Porabskih Slovencev so se udeležili zgledni gostje iz Budimpešte, med njimi Antal Heizer, predsednik Urada za narodne in etnične manjšine.

bodo rezultati v Porabju enaki prekmurskim v dvojezični osnovni šoli, toda dobronamerni opazovalci (smo) pričakovali, da si bo Madžarska prizadevala za zmanjševanje razkoraka na vseh področjih, od šolstva prek informiranja do gospodarskega razvoja (kar je tudi problem prekmurskih Madžarov). Dobronamerni tudi (nismo) poudarjali razlik v smislu, da zato, ker Porabski Slovenci nečesa nimajo, naj nimajo tudi prekmurski Madžari, ampak naj se razlika postopno zmanjšuje, izenačena pa ne more biti (verjetno nikoli in tudi nobene potrebe (in možnosti) ni za popolno enakost. Toda, primer iz medijev: Slovenija zagotavlja prekmurskim Madžarom vsak dan 13 ur in 15 minut živega radijskega programa iz modernega studia v Lendavi, Madžarska bori 8 ur radijskega programa tedensko iz Monoštra; Slovenija (prek RTV Slovenija) je zagotovila odlično slišnost na dveh valovnih območjih, monoštrski radio slabo slišijo v najbolj slovenski vasi - na Gornjem Seniku, razprave in priprave na postavitve oddajnika na primerne lokacije pa trajajo in trajajo.

Drugi primer: Madžarska se je na seji mešane meddržavne komisije, ki ocenjuje uresničevanje omenjenega sporazuma, zavezala, da bo prispevala denar za časnik, ki ga berete, da bo izhajal kot tednik, v konkretnem pa je zmanjšala dodatnjo za sedanja način izhajanja Porabja, tako da mora nemajhen del stroškov sofinancirati Slovenija. Kar se tiče radia Monošter, je potrebno povedati, da sodelavke in zunanji sodelavci na čelu z odgovornim urednikom Francekom Muki-

povedal za leto 2005 vnovično zmanjševanje denarja za porabske šole (1,6 milijona forintov za Gornji Senik). Enake ali podobne finančne težave imajo tudi ostale manjšine na Mažarskem.

Madžarska ima resne finančne probleme (tudi zato naj bi „podel“ prejšnji finančni minister), zato zmanjšuje denar za financiranje vseh manjšinskih programov. Temu dejstvu je težko oporekati, vendar je „hudič vedno v podrobnostih“. Na temelju dvostranskega slovensko-madžarskega sporazuma je Madžarska dolžna zagotavljati optimalne okoliščine za delovanje narodnostnih ali z narodnostjo povezanih ustanov. Zagotovo tudi Slovenija nima odveč denarja in bi bila zato pripravljena za novi narodnostni RTV center v Lendavi prispevati prek pol milijarde tolarjev ali za obnovo dvojezične osnovne šole v Dobrovniku prek 200 milijonov tolarjev ali za gradnjo (skupnega) kulturnega centra v Lendavi blizu 1,5 milijarde tolarjev (in te in druge ustanove potrebujejo denar za nepretrgano delo). Primerov je še in še in besede Budimpešte „s strani“: lahko Slovencij, ki ima dve manjšini mi pa trinajst. Že res, toda sporazum o enakih pravicah je Madžarska najprej podpisala s Slovenijo (ker ga je „rabila“ za Evropo), in ta sporazum jo zavezuje, da ravnava do Slovencev bolj pošteno, predvsem pa bolj dosledno, kot se obnaša. Naslednje dejstvo (kljub neuspelemu referendumu) je, da Madžarska gleda manj na denar, ki ga prispeva kot pomoč rojakom v sosednjih državah in po svetu. Da se razume: ni narobe, da Budimpešta tako ravnava do Madžarov po svetu, ampak je narobe, da stiska, ko gre za forinte, ki jih mora (ali bi morala) prispevati „domačim“ manjšinam.

V čem je „morala“ tega premisleka? V presojo ponujam: obe narodnostni organizaciji Porabskih Slovencev se morata s politično pomočjo Slovenije mnogo bolj neprizanesljivo kot doslej zavzeti za svoje pravice. S konkretnimi podatki in jasnimi ciljem, da bosta tako politika kot administracija v Budimpešti spoznali, da naprej tako ne gre več. Slovenija ima po novem državnega sekretarja (Franc Pukšič) za Slovence v zamejstvu in po svetu, Porabski Slovenci imajo odlično podporo, s podatki dobro seznanjenega generalnega konzula (Marka Sotlarja) v Monoštru, ki je že „stopil na žulj“ budimpeštanskemu politiku ob

nedavnem obisku članov komisije za manjšine pri Srednjeevropski pobudi na Gornjem Seniku in Monoštru, porabske razmere dobro pozna veleposlanik Andrej Gerenčer in „lepo bi bilo“, ako bi novi slovenski premier Janez Janša (ki je že, če prav vem, povabljen v Porabje) poizkušal uresničiti del zagotovil, ki jih je ob obisku v Monoštru dal predhodnik Anton Rop (kot prvi predsednik slovenske vlade na obisku med Slovenci na Madžarskem).

„Morala“ je tudi v tem, da Budimpešti ni verjeti, da gre zgolj za finančno krizo v državi. Kajti sprejeti zakon, ki bi zagotavljal manjšinam sedež v madžarskem parlamentu, ni v veliki soodvisnosti od državnega proračuna: zdaj je 386 poslancev in tudi tedaj, če bi imela vsaka od trinajstih manšin svojega poslanca, bi jih (lahko) bilo toliko (ker je tako tudi v slovenskem državnem zboru, kjer imajo prekmurski Madžari in italijanska narodnost svoja poslanska sedeža).

Madžarska zavlačuje s sklicem seje mešane komisije (zadnja je bila v Moravskih Toplicah), kar ni nujno, da je slabo, če se bodo Porabski Slovenci na naslednji seji skupaj s člani komisije iz Slovenije znali potegovati za svoje pravice in vztrajali pri zadevah. Ena seja doslej je že bila zelo napeta (tudi po zaslugi Janeza Obreze iz urada za manjšine, in še koga), prihodnja mora biti „pika na i“, kajti sicer sestanki niso potrebni, sporazum pa državi lahko (si Budimpešta upa?) razveljavita. Ne „pozivam“ k izsiljevanju, ampak k spoštovanju zapisanega v sporazumu in uresničevanju dogovorjenega na sejah mešane komisije ali ob drugih priložnostih, recimo uradnih obiskih, kjer je Budimpešta znana po obljubah, ki jih ne namerava izpolniti. Če kdo ne verjame avtorju, naj vpraša novega državnega sekretarja, do nedavna predsednika komisije za Slovence v sosednjih državah Franca Pukšiča, kako so ga ob letošnjem obisku na Madžarskem „žejnega prepeljali čez vodo“. V Porabju so mu predstavili probleme, povedal jih je v Budimpešti, tam so rekli, ja, seveda se strinjamo z vami, in ostalo je pri tem.

V imenu uredništva vabim bralke in bralce Porabja, naj se oglašijo na to temo in nam pošljejo svoje mnenje! Kajti v letu 2005 mora biti drugače! eR

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE!

Pogledam skoz okno na vrt. Fascinira me prizor. Med kosatimi smrekami, ki mi simbolizirajo minevanje časa, kroži na tisoče in tisoče belih snežink, ki neumorno poplesujejo med vejami predvajajo sijajno, nenavadno lepo odrsko produkcijo prirode, ki s svojo lepoto jemlje človeku dih. Ne morem odvrniti oči od te teatralne igre narave. Šele sedaj vidim, da je moj vrt pravi pa-

rađi. Predstavljam si med smrekami celo angelčka božjega, ki prinaša božično drevo in nalahno letič prinaša neštetim pridnim otrokom na vse predele Zemlje božična darila, po katerih tedne in tedne strastno hrepenijo. Ta dan bi vsakega otroka sveta rad osrečil, želel bi, da vsaj ta dan ne bi bilo na Zemlji niti enega žalostnega otroka, da ne bi bilo niti enega otroka, ki bi stradal. Ta čudoviti prizor je tradicija prirode, božje darilo, ki ne osreči le otrok, temveč duhovno obogati vsake-

ga, ki opazi na ta dan tudi stisko sočloveka, skuša olajšati njegove bolečine, obrisati njegove solze z obraza. Počasi začne zahajati sonce, svečano, v sijajnem razkosju bleščeče oranžne barve, osvetljuje milijon snežnih kristalov, podobnih majcnim lučkam. Prekrasna kulisa. Nepozabni doživljaj za vse otroke, ki se z dedki ali babicami sprehajajo zunaj na prostem, v tem, v vabeči

barvitosti svetlikajočem se večeru, z velikim pričakovanjem v svojih majhnih srcih, ker bodo kmalu lahko občudovali ogromno, morda do stropa segajoče, v blišču kopajoče se božično drevo, ter lahko potipali, pobožali, vzeli v roke težko pričakovana darila. To enkratno doživetje, doživetje čudovitega svetlobnega efekta se odraža v majhnih bleščečih očeh malčkov, in mi si ne moremo predstavljati lepšega darila, večje radosti, kot videti srečno zadovoljstvo naših otrok.

Slika ne laža

Kršćanstvo vsega sveta že blizu dva tisoč let praznuje božič. V sredini četrtega stoletja je papež Liberij v mesecu decembru v Rimu opravil slovesen obred. Leta 381 je cesar Theodosij petindvajseti december razglasil za Kristusov rojstni dan. Veliki reformator dr. Martin Luther je okrasil prvo božično drevo in od leta 1605 se je krašenje božičnega drevesa iz Strasbourg razširilo po vsem svetu. Johann Sebastian Bach je napisal svoj znan Božični oratorij in evangeličanski duhovnik Joseph Mohr je napisal besedilo najbolj popularne božične pesmi Stille Nacht, heilige Nacht - Sveta noč, blažena noč in organist Franz Gruber jo je uglasbil. Corelli je leta 1812 skomponiral Božični concerto grosso, zadnji stavek katerega - Pastoral - je namenjena božičnemu večeru. Schütz je leta 1664 skomponiral oratorij z naslovom Božična zgodba, prvotni naslov katerega je »Historija radostnega in milostnega rojstva Gospoda«. Božični zvočni in svetlobni efekt je darilo vsakemu človeku, kajti ponovno zbudi upanje, prinese svetlobo v naše življenje po neskončnih mrkih, mračnih dnevih, vzbuja upanje revnih, upanje ozdravitve bolnih, upanje obupanih. Naj blagoslovi Bog na praznik vsakogar, naj se nam vsem uresničijo naše skrite želje, naj bo blagoslovljen naš božič.

Suzana Guoth

Šerif

Grün je šalo vzeu. Po tistom, gda smo se ta odali Merki, je pomalek več nika nej naše. Slejdnje, ka se je zgodilo, je tou, ka smo mogli od Merke pa od njihovoga Busha vzeti za svoje eške njihove šerife. Noge na sto pa kcuj k tomi glaž viskija. Tou smo od Merke dobili za dar na Miklavžov den. Poglednite, če je nej istina, vej pa slika dun ne laža.

Miki

»Klic dobrote«

Za prvo adventno nedelo so me prosili naš gospod župnik, da naj zastopam Gornji Senik in okolico na dobrodelnem koncertu v Dobrovniku. V eni minuti sam se odločila, vej pa ide za dobrodelni koncert. Poiskati sam mogla eške eno osebo, to pa je bila moja hči. V Dobrovniku so 28. novembra

pozvali števanovske pevke tō, etak se je Slovenska zveza tak odločila, ka ta pelala dva mikrobusa.

Pri cajti smo prišle v to lepo ves, gde živijo večinoma Madžari. Nisterni smo bili zdaj prvič v tom kraji. Ana Penzeš, Marijana Gubič sta prinesle dar od monoštrke župnije, midve s čerjov sva pa vsaka posebi darovale majhen dar. Pred vhodom dvorane so nas pozdravili domači župnik in sodelavke Karitasa Dobrovnik. Darovalcem so v zahvalo podelile medene zvončke z dvojezičnim napisom: »Tukaj sem, pošlji mene!/Itt vagyok, engem küldj el.« Ta mali zvonček bom na krispan obesila. Zvonček, šteri nam veselo zvoni sredi skrivnostne noči.

Program se je začno v 14. vōri, gledališka dvorana je bila lepo okinčena in nabitō puna. S toplimi besedami so nas pozdravili domači župnik gospod Franc Režonja. Oni so po narodnosti Slovenec in so se mogli navčiti madžarski jezik, ka so prevzeli dobrovniško župnijo. Gospod Režonja so nas dvojezično pozdravili in so nam na kratko povedali o prireditvi »Klic dobrote«. Govor župana je tō dvojezičen biu, napovedovalki sta tō madžarski in slovenski gučali, programi so pa slovenski bili.

Dveurni program je tak brž mino, kak če bi samo polurni biu. Števanovske ženske so bile bole proti konci programa. To je na ednom tali slabo, ker maš duže tremo, ali one je sploj nejsō mele, lepo in mirno so spepejvale. Vsejm nastopajočim in navzočim so se dobrovniški organizatori lepo zahvalili. Spodaj nas je čako bejli sto z mnogimi dobrotami, ka so domače ženske, dekleta za nas pripravile. Mislim, da nam je te popoldanski program sego do srca in mo se ga dugo spominjali.

Podali smo si roke, se poslovili od gostoljubnih Dobrovničarov in si za bližajoče se svetke in novo leto zaželeli vse najboljše.

V zadnji številki časopisa Porabje iskreno in iz srca želim vsem bralecem časopisa, kjerkoli živete (tu doma ali po svetu), milosti polne božične praznike in zadovoljno veselo, srečno novo leto.

Vera Gašpar

Božič na kejpaj

«Tisti človek, šteri je nej zmožen, ka bi kak evange-liumski sejač posejao seme brezi toga, ka bi znal, ka z njega zraste, najse spojne bavi s človekom.» (J. W. von Goethe)

Če bi ščeli vküper zbrati vse kejpje, šteri so vu časi dvejgezero lejt stare zgodovine človečanske kulture ovekovečile dogodke, povezane z Jezušovim rojstvom, bi mogli sprehoditi dugo pout različnih vremenov, različnih epoh umetnostne zgodovine, vse od najbolje ranih starokrščanskih del iz drugoga stoletja, vse do kesnoga baroka. Prikazovali so Jezušovo rojstvo na freskaj, na slikaj, na ikonaj. Stoletja ino stoletja je najme vu zgodovini človečanstva ino njegove kulture krščanstvo bilou odločilen faktor, pa ranč tak odločilna tudi tema tedašnje umetnosti. Od osemnajstoga stouletja naprej pa je vera začnola mladena gračuvati, v žitki človeka je nej špilala več takšoga odločilnoga pozvanja kak v prvejšem kajti, pa je zato tudi v umetnosti zgibila svoje indašnje pozvanje. Tou perse ne pomeni, ka nega spoj niti edne slike več, štera bi tou temo obravnavala, ar jih je tudi v zadnjih dvejstou lejtaj več nastanilo, samo ka nega več tiste tesne vezi med bogaboječim žitkom, vüpanjom vu tou, ka je napisano vu Bibliji ino pripetjami, pokazanimi na slikaj. Rojstvo Jezusa je opisano v Svetom pismi. V tistom časi je casar Augustus tak zren delüvao, ka se more vküperispisati lüstvo cejloga svejta. Tou je bilou prvo lüdsko štetje. Vsakši človek je odišo v svoj varaš, ka bi se dau gorispisati. Ranč tak je včino tudi Jožef, šteri se je s svojov tüvarišicov Marijo napouto vu Bethlehem, vu Davidovo mesto. Marija je bila noseča, pa je vu Bethlehem prišo čas toga, ka je rodila dejte. Rodila je sina, svojega prvordjenoga sina, ga pokrila pa

položila vu jasli, ar je vu Bethlehemu nej dobila salaša. Tistoga hipa so tam blüzi vnoči pasterje pazili črejdo, šterim se je prikazao angel nebeški ino njim glas dao,

različnih gotskih ino renesančnih oltarskih slikaj, freskaj, vsepovsedik vidimo, ka je mali Jezuš centralna figura na vsakšem kejpji, ali tak ka se nahaja na srejd

Diego Velazquez: Molba kralov

ka se je vu Davidovom varoši naroudo Mešias, naš Zveličiteu. Velki nebeški sereg ga je okouli vzeo, šteri so popejvali pesem »Dika Bougi na višini ino mer na Zemli...« Pasterji so hiteli v Bethlehem, ar so ščeli viditi tisto, ka njim je Gospoudov angel oznano. Vu Bethlehemu so najšli Marijo, Jožefa ino vu jaslaj ležeče malo dejte. Dejte se je narodilo ob pounoči ino prineslo sveklost v naš žitek v časi največše kmice, gda so dnevi najkračiši bili.

Če poglednemo slike, štere prikazüvlejo Sveto familijo, od bizantinskih mojstrov naprej, na srednjeveških ikonaj, na oltarskih slikaj katalanskih mojstrov, na

kejpa ali tak, ka je močno osvetlen ali pa tak, ka nanjega gledajo vse druge osebe na kejpji, pa tak potegnejo ta tudi pasko kejp gledajoučega človeka, ino etak razvežejo asimetrijsko formo kejpja. Druga najvažnejša oseba na kejpaj je Marija. Na najstarejših kejpaj većinoma leži, ali nej kak edna obrüdjena ženska, štera je dejte rodila, nego s casarsko plemenitostjo. Od štirinajstoga stouletja naprej Marija več ne leži, nego kleči, ali pa sedi. Na tej kejpaj je vidna velka materinska lübenzen, s štero se radüje svojimi deteti, šteroga vu naročaj drži.

Na vsakšem kejpji, šteri prikazüje božično nouč, vidi-

mo tudi tesača Jožefa, ali njegva figura je nej vu centri kejpa, ar je on nej oča deteta. Važno mesto zavzemajo na kejpaj pasterji, ar je Boži Sin v prvoy vrsti za volo srmakov prišo ne te svejt. Na kejpaj vidimo tudi modrijane, namesto šteri se sledkar pojavijo krali. Vsigdar jih je trouje, šteri prinašajo dar: zlatou, kadilo ino mirho. Ta darila majo simbolični pomen: zlatou prinašajo krali, kadilo Bougi, mirho, štero so nücali za balžamiranje mrtvoga tejlja, pa zato, najde njegovo tejljo brezsmrtno. Ne falijo na kejpaj tudi boži angeli, šteri pogoustokrat držijo vu rokaj list z napisom: »Gloria excelsis«, tou je božična pesem, štero popejvlejo. V štalaj najdemo vsigdar tudi voula ino somara. Jožef je somara zato s sebov pripelo, naj Marija na njegovom hrbiti sedi, pa nej nej trbej iti peški. Vola je pa zato pripelo s sebov, ka s pejnecami, štere za njega dobi, lejko davek plača.

Med božičnimi simboli najdemo tudi bethlehensko zvezdo, štera je kazala pout k Zveličiteli.

Jezušovo rojstvo so namalali tudi največši malarje svetovne umetnosti, kak največši nemški malar Albrecht Dürer, šteri shaja z Vogrskoga, Piero della Francesca, Sandro Botticelli, Raffaello, Corregio, Jan Bruegel, El Greco, Diego Velazquez, Rembrandt, Maubertsch...

Na Vogrskom najdemo na različnih mestaj trnok dragocejne kejpje o Svetoy familiji: v Budimpešti, v Muzeji upodablajouče umetnosti, se nahaja najstarejši kejp te vrste z naslovom Molba kralov, iz 14. stouletja, ranč tak iz istoga časa izhaja kejp z ednakim titulušom, šteri je razstavleni vu Estergomi, vu Krščanskom muzeji. Tou so dela taljanskih mojtrov. Eti najdemo ešče eden kejps titulušom Molba kralov iz

sredine 15. stouletja. V imenovanom budapeštanskom muzeji se nahajata tudi dva kejpja iz začetka 15. stouletja, šteriva mata glini tituluš: Molba pasterjev (Ridolfo Ghirlandaio, Gerard David). Prvi shaja iz zbirke familije Esterházy. Zvün toga ranč tak iz prvoga tala 15. stouletja shaja kejp Jezušovo rojstvo, delo češkoga mojstra. V Budapešti, v Muzeji za umetno obrt, najdemo stensko preprogo, štera je bila tkana vu Brüsseli, vu prvom frtali 16. stouletja, tistoga hipa, gda je ta meštrovina vu Flandriji najlepše cvela. Iz prvoga frtala 16. stouletja najdemo v Muzeji upodablajouče umetnosti v Budapešti čudovito lejpi kejp, šteroga tituluš je Molba pasterjev. Tou je delo taljanskoga malara, Angela Bronzina, šteri je biu dvorni malar familije Mediči. V Sümegi, vu katoliški cerkvi, lejko občüdujemo oltarsko fresko Franza Antona Maulbertscha z naslovom Molba pasterjev.

Telko lejpih kejpov prikazüje Jezušovo rojstvo, ka sam dugo mogla premišlavati, štero naj zberem za letošnji božič. Na konci sam se odloučila za kejp Molba kralov, delo ednoga največšega malara univerzalne umetnosti Diega Velazqueza, šteri shaja iz leta 1618 pa se nahaja vu madridskom muzeji Prado. Zanimive so osebe na kejpji, ar je Velazquez za modele odebrau člane svoje družine. Dostakrat imenüjejo te kejp za volo toga tudi družinski kejp. Najmlajši krau je sam malar, model maloga Jezusa je pa biu njegov prvordjeni sin. Ta monumentalna slika je namalana z mojtrsko plemenito enostavnostjo, štera izžareva radost, optimizem. Njena virtuoza tehnika, jedinstvo farbe ino forme, pa tudi kompozicija se zlejvajo vu čüduvanja vredno harmonijo.

Suzana Guoth

Zakoj ge dva kedna djaučem, če eden Porabec mrgé?

Ništrni čedni lidgé pravijo, ka prva kak se v tejli naraudi, duša nindri nad oblakaj lejta. Te pa gda čuti, ka more nika na taojoi Zemli povodati drugim dušam (tam vrkaj se dun ne morejo pogučavati, ka nemajo vüja pa lampe), te si vöodeberé svojo tejlo, svoje stariše pa svojo ménje.

Na, v tom kratkom pisanji vam ge vöovadim, zakoj sem ge Duško, Porabski Slöven grato.

Tak je bilau. Ge sem tam lejto, lejto, pa sem si brodo, ka dém doj na Zemlau, ka se lidgé tam lüšno čütijo. Káma aj te dém? Dosta sem brodo, če bi si vzeu bogate stariše, čedne ali lejpe. Gda sem tak dojkukivo, sem vüdo, ka geste kauli ednoga maloga varaša edno malo lüstvo, ka dosta trpi. (Pa brodi, ka je tisti njegvi Varaš tak velki, ka ga z veukimi literami trbej dojspisati). Na, sem si brodo, tem dušam pa trbej nika vöovaditi, ka do bole srečni v zemelskom žitki. Lüstvo, držino sem si najšo.

Ka pa aj bau ménje? Ah, sem si pravo, najbaukše ka si Dušana vöodeberém, ka ovak do mi žmetno dali valati, ka so vsi lidgé duše. (Jaj, samo tau Mariji pa Franceki ne guče vö, ka njiva eske itak tak broditta, ka mata nika cüj pri taojoj stvarí!)

Zakoj sem ranč Porabce vöodébro? Glédo sem kaulivrat po Europi pa vidim, ka gestejo Nemci, Slavi, Vaugri, Taljani pa tak tadale. Jaj, sem si pravo, ge bi vsakšomi povödo, ka me mantrá, depa té zemelski žitek je tak kratki, ka nede zavolé cajta. Ge nücam lidi, duše, ka do moje reči dale tomačili drugim dušam.

Te sem pa najšo Porabce! Tem baugim lidám pa rejsan fejest vöter fudi od vsikše strani. Za sausede majo Slave, Nemce, Vaugre. Depa tau je bilau, ka sem nüco, uni do

že gvüšno dale tomačili tisto, ka morem na Zemli povödati.

Gda sem gorprišo, sem dojprišo, se naraudo, pa pozabo, ka sem ge prva duša biu. Lepau sem živo kak šaular, se dosta špilo pa dosta, dosta brodo. Ka vragá ge tū delam? Vsiikdar sem gor v lüft, v néba glédo pa čüto, ka bi ge med oblaki trn' rad biu. Ne bi trbólo gesti, piti, telko broditti, deklina iskati pa trpeti. Ah, sem pravo, Duško, počakaj malo, ka leko ka boš na nika gorprišo. Ti samo brodi.

Te sem pa v Lublano prišo. Tū sem eske več brodo, pa zavolo toga, ka sem malo vekši grato, dosta več djo, piu pa deklina isko. Dosta bole trpo.

Leta so lejtalá [kak lejpi gezik mamó!], ge sem pa isko, isko, pa nika nej najšo.

Gnes sem na slejdnje najšo, pa tau škem vam raztomačiti.

Zakoj je moja duša Porabce vöodebrála? Zakoj je te šla v Lublano?

Za Porabce sem že raztomačo, za Lublano pa mo zdaj. Zato, ka sem tū srečo eske Slovéne iz Italije.

Te sem pa začno numere vküpstavlati: Slavi, frtau Europe. Nemci, frtau Europe. Vaugri, frtau Europe (na, tau nej čista istina, depa nej baja, ka te ne pride vö, ka škem prajti - če pa malo ovak pogledate, so Vaugri vseposédik pauleg). Tau sem že pozno doma tó.

Zdaj pa sem na konci daubo cejlo Europo. Ka so Taljani (čedni lidgé tū pri nas pravijo Latini, Romani) tisti frtau, ka eske nej cüj biu.

Ah, malo se leko vöpočíném, sem si pravo, pa nagno en šör pa en cigarejtlí pokado. Nede več trbólo telko broditti, ka moja duša trno čedna bila pa dobro znala, káma pa kak cüjpriti na

Zemlau.

Vüpam, ka zdaj že pomalek vidte, ka škem prajti. Vi tam, kauli svoja Varaša poznate trifrtau Europe. Tau že fejest dobro. Če pa škete dušam svoji mlajšov pomagati, pošlite ji v Lublano.

Pa aj vas nede sram, ka ne vejo gučati lublanski. Vala Baugi! Ka je tūdi meni nej fejest lepau, kak te žabe gučijo [brekajo ali kvakajo - kak škete, nücamo nauve reči]. (Zakoj se jim conamo, ka so žabe? Ka vsigdar nas spitavajo: Kva? Kva? Joj, stari, bojdi človek pa normalno guči. Nej si žaba. Človek more tau tak prajti: Ka? Ka? [Vüpam, ka Vaugri toga ne štejo, ka do moje spitavanje vküpšteli, pa malo ovak razmeli. Nega nevole. Njajmo hejč.]

Na, zdaj vidte, kak brz ge brodim, te pa nagnauk pozabim, ka škem prajti.

Čakajte.

Hmm.

Aha!

Mlajši.

Aj samo lepau pridejo, pa do se brz slovenski navčili. Ka zdaj nas tū že pet mladi Porabcov geste pa si fejest pomagamo.

Tau pa leko za gvüšno vzetete, ka mo ji po domanje tó navčili. Ka je tau najboljši gezik na svejti.

Pa ništrni gučijo, ka tau nej slovenski. Kajpanej! Samo taši lidgé ne znajo, ka smo mi rauža Europe. Od vsakšoga smo prejkvzeli tiste reči, štere najbolje znamenüjejo tisti tau njine duše, šteri se nam najbolje vidi. Reči so duša.

Gledajte:

Tau vsi vejmó, ka so Vaugri vrajži gé. Pa štere reči smo prejkvzeli? *Saga, baja* pa tak tadale. Depa tau nej nevola. Človek more včasí malo vrajži tó biti, če šké ležej

živeti.

Ka smo od Nemcov prejkvzeli? Tau, ka nücamo pri meštirijaj: *majster, cajt, förtok, lanfor* ptt. Od nji smo se navčili, ka je trbej dosta pa djanau delati.

Zdaj pa leko pitate, ka pa Taljani? Na priliko *cintor*. Dajte valati, ka je tau taljanska rejč. Oča pa mi pravo tau tó, ka so ništrne stare strine na Siniki inda gučale *oštarija* za krčmau. Na vidte, tau je taljanski. Tau so fontoške reči. Smrt pa veseldje. Brodte malo.

Nejssem zaman slavske reči na konec njau. Ka toga je največ. Pa so nam najlepše, najbolje pri srci: *žitek, smrt, mati, vino, krü, lübezen*. Toga telko geste, ka nega mesta na papéri. [Depa ka mo zdaj tū gučo, tau venak vsi dobro vejte!]

Tak ka nikdar ne pozabite, ka mamó tisto najbaukšo od duše cejle Europe v sebi. Tašoga lüstva, taše držine indri nega.

Ne gučite, ka vas nišče ne razmej, ka se duše razmejo brezi reči. Če pa se že mi Porabci pogučavamo med seuv, pa nej baja, ka nas nišče ne razmej. Ovak bi drugi čüli, kak škemo Europeo v red vzeti. Zatok pa navčite svoje mlajše po domanje. Če pa néde, ji pošlite v Lublano, ka mamó mi študentke tak preveč časa. Ka de tau naš "titkos nyelv". Pa ka mo po cejloj Europi znali, štero drejvo je z naši korenjé vözraslo.

Zdaj leko pravite, ka smo Porabci etakši pa atakši. Bogati pa srmacke, čedni pa nauri, mladi pa stari, méki pa žilavi, flajnsni pa manjasti. Jaja, depa vas pitam, nej je vsikši človek v Europi taši?

Telko sem sto. Če je čedno bilau, dobro, če pa nej, tó dobro. Samo gvüšno pa, ka mo aucigamau malo večkrat pošilo vam pismo iz Lublane kak dotegamau.

Pa ne bojte čemerni, če ge nikdar nazaj v Porabje ne pridem živeti. Ka ge morem živeti v veukom varaši, v taojoj velkoj, bejloj, čüdnoj pa zmejšanoj, pa dun lejpoj Lublani. Ka ovak ne morem broditti telko. Tau pa ne znamenüje, ka mo vas pozabo. Tak brodim, ka mo od téč ležej pomago. Dajte valati. Gda mo pa domau prišo, pa leko za gvüšno vzetete, ka ge kitáro vzemem pa Očo s fudami, pa mo vsi vküper, cejla mala (ali veuka?) držina edno lejpo, žalostno ali gizdavo našo domanjo zospejvali. Ka so za mené tau najlepše naute.

Tak brodim, ka zdaj že znate, zakoj je telko djaučem.

En kedén djaučem, gda čüjem, ka je mrau naš človek, eden od držine. Ka je mrla Europa. Te pa en kedén zatau, ka sem srečen, ka ste mojoj duši njali, ka med vas pride, ka ste me medse vzeli.

Pravi padaške si nikdar ne pravijo Baug plati. Znautra v držini pa eske ménje.

Ge sem pa samo človek, pa me že tak mantrá, ka morem gnauk dun vöpraviti: Baug plati.

-brodnik-

P.s./U.i.: Brodnik je človek, šteri preveč brodi. Tū v Lublani pa pravijo, ka je brodnik tisti, šteri s čunom pomaga lidam prejk na drugo stran titi.

[Vidte, tū pri nas, v velkom bejlom Varaši, malo ovak gučimo, depa je nej žmetno gorpriti, ka vsi škemo isto povödati.]

P.s./U.i. 2: Té brodnik pa vas prosi, ka ste nej preveč čemerni, če včasí malo preveč guči.

Srečanje z lüstvom in Miklaužom

V Sombotelu je 4. decembra organizirala Slovenska samouprava srečanje z lüstvom (közmeghallgatás), vküper s Slovenskim društvom pa sre-

Slovenski izi v Skansnu. Nastopila sta slovenski in hrvaški pevski zbor.

9.10.11. julija so bili na prauški/romanji v Sloveniji na

Nastop pevskega zbora

čanje z Miklaužom. Predsednica samouprave je na kratko tápovedela, kakše programe so meli letos, što vse njim je pomagó in ka bi radi delali drügo leto.

Sombotelški Slovenci so leta 2004 meli **18 programov**.

24. januara so meli Pavlov večer na Visoki šoli Dániel Berzsenyi. Té je oprvim nastopó pevski zbor sombotelskoga slovenskoga društva. 7. februara je biu slovenski fašenski ples. Igro je ansambel ATLANTA iz Slovenije. 6. marca so svetili Den žensk s klinčeci in pesmarico. 3. aprila sta veleposlanik RS na Madžarskem Andrej Gerenčér in župan mesta Szombathely dr. György Ipkovich posadila lipo na dvorišču Slovenske izé v Skansnu. 8. maja so držali Den mater in materne rejči. Nastopili so udeleženci slovenskega tečaja. 12. junija so prišli v Somboteu Andovčani. 3. julija so organizirali srečanje sombotelski Slovencev in Hrvatov v

Miklauž in njegvi pomočnik Viktor

sveti Gori. Poglednili so eške Tolmin, Muzej prve svetovne vojne v Kobaridi, Piran in cerkev v Hrastovljah. 14. avgusta so se pelali v Zalavár k drügo leto.

Sveti Gori. Poglednili so eške Tolmin, Muzej prve svetovne vojne v Kobaridi, Piran in cerkev v Hrastovljah. 14. avgusta so se pelali v Zalavár k

drügo leto. Sombotelški Slovenci so leta 2004 meli **18 programov**.

24. januara so meli Pavlov večer na Visoki šoli Dániel Berzsenyi. Té je oprvim nastopó pevski zbor sombotelskoga slovenskoga društva. 7. februara je biu slovenski fašenski ples. Igro je ansambel ATLANTA iz Slovenije. 6. marca so svetili Den žensk s klinčeci in pesmarico. 3. aprila sta veleposlanik RS na Madžarskem Andrej Gerenčér in župan mesta Szombathely dr. György Ipkovich posadila lipo na dvorišču Slovenske izé v Skansnu. 8. maja so držali Den mater in materne rejči. Nastopili so udeleženci slovenskega tečaja. 12. junija so prišli v Somboteu Andovčani. 3. julija so organizirali srečanje sombotelski Slovencev in Hrvatov v

svemeniki Cirila in Metoda. 21.-22. avgusta so se udeležili Državnega srečanja na Gornjem Seniku. 28. avgusta so se srečali s cankovskim društvom v Sombotelu in odprli razstavo Ernesta Bransbergerja z naslovom „Cankova in okolica“. Na otvoritvi so igrali „Odpisani“. 11. septembra so se pripelali v Somboteu Slovenci iz Mosonmagyaróvára. 18. septembra so sombotelski Slovenci sodelo-

vali pri organizaciji I. Narodnostnega dneva Hrvatov, Nemcev, Romov in Slovencev v Szombathelyu. Nastopó je tudi pevski zbor društva. 25. septembra so malo pejski ojdli po Kulturno-turistični Atilovi poti na Kapeli pri Radencih. Za gostoljubje se je sombotelski pevski zbor za(h)valil s porabskimi pesmimi. 15. oktobra so bili v Sombotelu štajerski Slovenci iz Pavlove hiše v Potrni v Avstriji. V izi Avgusta Pavla se je z njimi pogučavala Judita Pavel. V Muzeji Savaria so poslušali predavanje o Pavlovem muzejskem delu. Obiskali so Pavlov grob. Na srečanju s člani društva njim je spejvo pevski zbor.

4. decembra je prišo Miklauž, šteri je s Sombotelčani vred pogledno program mlajšov iz OŠ Gornji Senik. Najprve je spejvo pevski zbor, po tistom pa so lutkarji tazošpilali igro „Muš, štera dela senje“. **Za pake, štere je Miklauž razstalo med mlajšami, se za(h)valimo Zvezi Slovencev, za miklauže pa Državni slovenski samoupravi.**

18. decembra, na božičnem koncertu - v cerkvi svetoga Martina - je spejvo Martinjski kvartet iz Slovenije.

Peneze za delovanje in programe je dobila sombotelska samouprava letos od države, od varaša Somboteu pa od Državne slovenske samouprave. Društvo pa je dobilo peneze od sombotelske slovenske samouprave in na razni natečajaj od varaša, od Zveze Slovencev na Madžarskem, iz Budimpešte od Javnega sklada za narodne in etnične manjšine, iz Slovenije od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Od samouprave v Köcski smo tö dobili 30.000 forintov, za štero bi se radi zavalili naši članom iz Köcska. Za letošnje delovanje in programe z društvom vred smo Sombotelčani dobili vsevküper **4 milijone forintov**, za štero se vsikšoma lepau zavalimo.

Drügo leto menje penez bau, za toga volo mo menje programov meli. Januara se

spomnimo oblejtnice smrti Avgusta Pavla. 22. januara bau slovenski ples, na šterom de igro ansambel Atlanta, kak letos. V leti mo šli na prauško na Koroško v Avstrijo in Slovenijo v cerkve sv. Martina. Avgustuša mo se pelali na Državno srečanje v Porabje pa na Cankovo. V Skansen v Slovensko izo pozovemo Društvo Klopotec s Kapele pa Društvo Madžarov iz Murske

Sobote. Na Karnevali Savaria pa do igrali na tamburice Drotmantraši s Kapele. Septembra mo šli v Mosonmagyaróvár pa mo sodelovali pri organizaciji II. Narodnostnega dneva. V zimi pride k nam Miklauž, na božični koncert pa pevski zbor iz Slovenije. Vse tau pa samo tak leko realiziramo, če dobimo zavolé penaze na natečajaj.

Marija Kozar

Obiskali so izobraževalni center v Vanča vasi

28. novembra je 18-članska delegacija s Srednje strokovne šole v Monostru na Madžarskem, pod vodstvom svojega ravnatelja Sandorja Bediča, obiskala Romske izobraževalno-informativni center v Vanča vasi v Občini Tišina, ki deluje v okviru Pomurskega zavoda za izobraževanje in raziskave.

Gostje s Srednje strokovne šole v Monostru z ravnateljem (prvi z leve) so pazljivo prisluhnili poročanju Alana Jurakoviča.

Vsem obiskovalcem z Madžarske je direktor tega zavoda **Alan Jurakovič** predstavil vlogo Romskega izobraževalno-raziskovalnega centra, ki deluje znotraj Pomurskega zavoda za izobraževanje in raziskave, oziroma začetek dela kar 21-ih romskih mentorjev za delo z romskimi otroki in družinami, ki so s svetovalnim oziroma mentorskim delom pričeli letos, 15. novembra, na devetnajstih osnovnih šolah in vrtcih v Prekmurju. Ob tem je še poudaril, da želijo v prihodnje razviti nacionalni izobraževalni standard za romske mentorje v Sloveniji ter omogočiti izvajanje certifikatnega izobraževanja.

Pred zaposlitvijo so romski mentorji v Prekmurju morali zaključiti obvezno izobraževanje, kar jim je v okviru Pomurskega zavoda za izobraževanje in raziskave pravzaprav finančno omogočila fundacija Phare, ki podoben program financira tudi v Monostru na Srednji strokovni šoli, zato je tokrat pravzaprav šlo za izmenjavo informacij o dosedanjih uspešnih izvedbi teh programov.

Iz Vanče vasi so gostom zaplesale štiri plesalke Romskega društva Čapla, a za njimi še romske plesne pet plesalk Romskega društva Pušča. Po krajši pogostitvi so se gostje iz Monostra odpravili še v Moravske Toplice na obisk Term 3000.

Besedilo in fotografija: Filip Matko

Štirinajset djabok

Velka, trda zima je. Etakšoga ipa se vsakši nut vleče, samo telko so vanej, kelko je potrebno. Šaularom je pa zatok v šaulo mujs titi, če rejšan nistrni ne morejo, ka nemajo tople obleke, črejlva. Pri največ držinaj majo dosti mlajšov. Tam, če se edni črevli najdejo, tiste nosi gnauk eden, drgauč drugi.

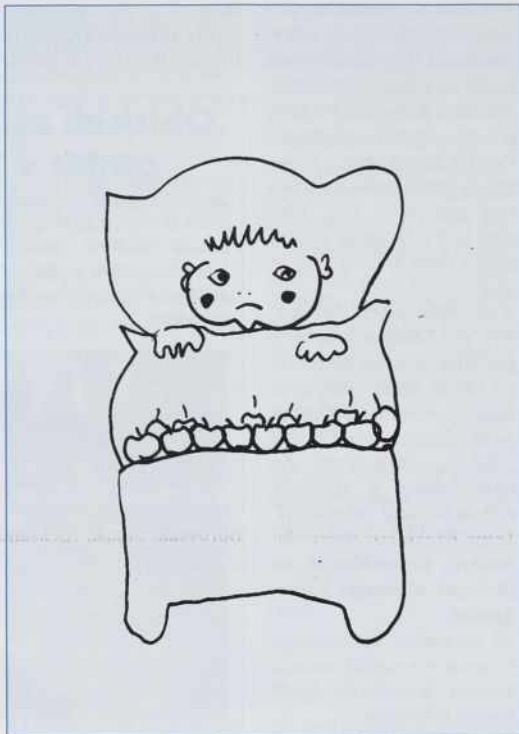
Mali Peter je sploj rad odo v šaulo. Te je tū vujšo, gda je samo kakše lesene črejlve zaodo doma pa slabo bio gor naravnjeni. Tak se je pa zgodilo, ka se je trno razmrzalo pa je sploj betežen grato. Starišom je tau velka nevola bila. Doktoro zvati so nej meli maudoš, no pa doktor v tretjoj vesi žive, v tauj velkoj zimi bi ranč nej prišo.

Peter je pa vsebole betežen bio, so kaj nej vedli z njim. Najvekša nevola je tau bila, ka je velko vročino emo, cejlo tejlo ma je gorelo. Zmeriti so ma laze nej mogli, ka so toplomera nej meli.

Pa te so se mati spaumnili, kak je bilo, gda je mala Jolanka pred trejmi lejtami ranč tak betežna bila. Doktor se je ranč v vesi zdržavo pa so ga zvali. Doktor je tistoga ipa tak pravo, ka naj deteti mlačne cote na tejlo kladejo, naj me davajo dosta sada pa dosta teja naj vō ne pose. Pa če je mogauče, iz bečke kapüstino župo naj pjdje. Vrastvo je tū gor spiso, depa oni so tau nej mogli vōrejšiti, pejnaze je pri rami za vekšo potrebnost trbelo. Porcije je trbelo vōplačati. Mati so vse tau naprajli, na koj so se spominjali. Samo ka je mali Peter vse lagovejše bio. Vročina je vse vekša grtūvala, tak ka je za par vōr v tamle bio. Nej je vedo sam zase od velke vročine. Piti, gesti je nej vzeo, samo so me male prsi ojdle gor pa doj, kak prazen, lūknjasti gumi, šteroga probajo

napumpati. Če so mati malo cajta meli, so napona pri njem sejdli pa cote na njega klali. Tau je tak šlau cejlak do zranka. Te je mali začno malo k sebi prihajati. Vročina je popistila.

Tam držijo lūk pa česnek tū. Takšega ipa, gda mati kaj kūje z lūkom ali česnekom, te nistrnoga vekšoga pošle na pod, naj doj prinese. Ona sama bi tū ūšla, depa sploj žmetno odi po garicaj, zatok ka go edna nauja strašno

Cejloj držini je velki kamen doj spadno s srca, vsi so se bojali za maloga. Najbole mala Kristina, štera ga je trnok rada mejla, on se je vsigdar z njauv špilo. Pomaleg je začno malo teja požirati, podne so ma pa mati že malo prazne župe tū davali, dapa nej go je vzeo. S kapüstino župov so ga nej stejla mantrati.

Te je materi napamet prišo sad, nikši sad bi ma trbelo. V tauj leti je sploj slabo bio sad. Vsigdar so redli djabočni mošt, depa letos je samo telko djabok bilau, ka so malo decaj vkraj djali, ka je deca edno-edno djaboko pa falajček krūja v šaulo nesla. Po djaboke so si sami odli na pod. Tam so je držali poleg orauroi, naj ne zmrzjejo.

boli. Skurok že šanta na njau. Etak je ona nikšo kontrolo nej mejla, kelko djabok, lūka pa česnaka ešče majo. Ka so pripauvali, tau mora dojt.

Vekša deca je v šauli bila, te male je pa nej mogla na pod poslati, etak je sama ūšla gor, kakoli ji je žmetno spadnilo. Vej pa Petri malo djabok dojprinese, gvūšno ka de djaboke djo.

Gda je mati na paudi dojdokrila kusto slamo, je vidla, ka je lūka pa česnaka telko, kak mora biti, kak je ona sama mislila. Djaboke? Djabok niti edne nej bilau. Začnila je malo šurše razkapati, ka pa ka so je deca der ta skopali. Njena roke so že drgetele pa so bole flajšno razkapale. Djabok pa nega.

Nin nej, edna tū nej. Najoprvin je čemerasta gratala, pa si je gor djala, ka nariba mlajše, gda domau pridejo. Depa smilili so je ji tū. Nesrečna deca. Največkrat so skurok cejli den s tistim ednim falajčkom krūja pa z edno djabokov v šauli.

Gdaji je mali Peter napamet prišo, se je njeno srce vkūp potegnilo. »Ešče edne djaboke ma ne morem dati,« si je mislila, pa so jo skunze pobile.

Prišo je večer, Peter je tak gnako bio. Mati je kaj nej vejdlva, kapüstin kamen, ka je v becki težo kapūsto, je doj zdignila pa je zagrabila kapüstino župo. Tau je probala ponūditi malomi. Malo, tak za pau decina valaun je v sé spravo.

Gda je večer oča domau prišo – na nikšom napsami je bio – ga je mati pitala, če je pejnaze ali kaj drugo daubo za delo. Pejnaze nej, liki krumpline je privlejkio. Istina, ka je pri rami krumpline tū trbelo, dosta ji je bilau. Depa mati bi najbole rada bila, če bi on malo pejnaze prineso. Zatok je pa pitala moža, če je od porcij kaj nej nazaj ostalo. Sploj bi trbelo malomi Petri dva glaža krakadlina prinesiti, ka doma nega edna djaboke nej, ka bi ma leko dala, ka bi se malo pokrepšo. Oča je nika nej pravo, se je brez večerje obrno, kaput nase lūčo pa je staupto tavō.

Gda je staupto v krčmau, so ga nistarni gledali. On je nej odo po krčmej, če na leto gnauk ali dvakrat samo. Vcuj je stano k pultu pa proso dva glaža krakadlina, vōplačo, se že obrno tū, ka odide. Telko pejnaze nej emo, ka bi sebi tū kaj vzeo. Tam je sejdo njegve sestre mauž pa ga pito, zakoj pa nese te krakadli. Mali Peter je fejst betežen, je pravo pa brž spiu mali špricer, stero ga je šaugor pred njega

djau.

Doma je velka radost bila, Peter je včasim proso tau dobro piti pa je edno posanco tak nagnauk spijo. Fajn se ma je gor rilaro. Tak se je vidlo, ka ma je od toga baukše. Maloj Kristini so tū dali, vej je pa tak sline požirala. Vekši so tū tak bili, samo ka je tau piti betežniki trbelo šparati.

Na drugi den se je piti dojšlo, Peter je sploj pomaleg ozdravlo. Eške je itak v posteli bio. Gnauk so samo klonckali na dveraj pa se je njegva tetica nut postavila. Gledat je prišla maloga Petra. Oni so tū nej bogati bili, depa deca so nej meli. Iz cejkara so vōvzeli falajček pe-recov. Te pa? Sveti Baug! Nej Peter pa nej mati sta nej vōrvjala, ka vidita. Tetica so na sto klali sploj lejpe djaboke. Peter ji je što. Edna, dveje,..... štirinajset. Nebesa so tau bila za njega. Že je požiro sline. Mati je tau vidla pa ma je tak nagnauk edno dala. On je pa tak trūsko z njauv, ka je tau nej zapovedati. Djaboka! Kak dugo je nej djo djaboke? Mali obraz se ma je začno preobračati, tak malo redeče farbe je daubo.

Mati je svojo šogorco vsigdar rada mejla, liki zdaj bi go najraj k sebi stisnila. Pa te ji je napameti ojdlo, kak nut vtala te djaboke. Peter de vsakši den emo dveje. Eden keden, vsakši den dveje djaboke. Aj, sveti Baug! Kakšna sreča!

Zatok nej cejlak tak bilau, ka je mala Kristina toga ipa napona pri Petri sejdla. Gda je mati nej vidla, Peter ji je dopūsto, ka si vgrizne iz dobri djabok.

Peter je za dva kedna cejlak ozdravo. Prišli so svetki, božič pa nauvo leto. Oni so bili najbole srečni na svejti.

Srečanje Društva porabskih slovenskih penzionistov

Meli so se lepau

V prejšnji številki novin Porabje smo že na znanje dali, kak je ocenila letno delo predsednica Društva porabskih upokojencev Irena Barber na občnem zbori društva. Navzaučim je tau tū podraubnoma taprajla, kakšne organizacije so pomagale s pejnazami njivo delo pa na koj vse so je pocerali.

Dobili so finančno pomauč od Državne slovenske samouprave, andovske samouprave, Lokalne samouprave v Varaši, Javnega sklada za narodne in etnične manjšine v Budimpešti, največšo pa gnako vsoto od Ministrstva za kulturo v Sloveniji pa Slovenske zveze, en tau so pa meli prišparano s prejšnjoga leta, kak vsakši skrbčej gazda. Zvōjn toga sami člani pošteno plačōjvajo mesečno članarino pa večkrat plačajo vcuj, gda je potrebno. Etak so gazdūvali iz 1.700.000 forintov. Predsednica se je lepau zahvalila za vse te pomauči ob tej priliki tū. Z velikim zadovoljstvom je ocenila delo predsedstva pa se zahvalila za njivo letno delo, ranč tak vse delavcom Slovenske zveze. Posaba se je zahvalila vsejm lidam zatau, ka tak redno odijo na programe stokolli držī kaj po vasaj pa v Varaši. Na kratko je na znanje dala tau tū, kakšne programe planirajo za drūgo

leto. Po tejm je pa prejkd dala rejč vsejm navzaučim. Na obrazaj sam drūgo nej vidla kak zadovoljstvo, steri nam svoja mišlenja, želja na vsakšom srečanji tak tapovejo. Vera Gašpar zvōjn zahvalni rečaj za delo predsednice in lidaj je tanačivala, naj malo zdignejo mesečno članarino, zakoj so se vsi

vzeli. Klara Fodor, sekretarka Slovenske zveze, je s toplimi rečami pozdravila občni zbor, je gratulejrala k programom pa etak izrazila zadovoljstvo Slovenske zveze tak s prejdjnimi kak s vsejmi lidami toga drōjstva. Tau, ka gnesden že 128 lidi majo v drōjstvi, ka je na občni zbor s toga 116 prišlo, je dokaz za tau tū, ka je Slovenska zveza eno najbaugšo delo naprajla tē, gda je baugala pa poslōjšala tanače predsednika Drōjstva upokojencev v Murski Soboti gospauda Jožeta Vilda pa je ustvaurila s 35 lidami drōjstvo za tau generacijo. Za predsednico so včasik prosili Ireno Barber, ki je 33 lejt delala kak sekretarka na domanjoj občini, po tistom pa na nauvo ustanovljeni Slovenski zvezi. Od tistoga mau ona vodi drōjstvo, špekulira, zmišlava programe, briga se za pejnaze, piše natečaje (pályzatok), djilejše držī, organizira programe, za vse ona ma največšo bri-

go. Ma pa od začetka mau preveč dobre lidi v predsedstvi (elnökség), steri ji redno, flajсно pa dobro delajo. Oni so: na Verici Irena Klement (prva Sida Konkolič), v Števanovci pa Andovci Mariš Merkli, v Varaši Aranka Shwarcz pa Margita Kukor, v Slovenskoj vesi Majči Antal (pomaga Iluš Bartakovič), v Sakalovci Ferenc Sukič, na Dolenjom Seniki Gabor Lazar, na Gorenjom Seniki pa Vera Gašpar. Gazdūvanje s pejnazi pa vodi Iluš Terplan iz Števanovec, stera je prej preveč precizna, vse tak vodi kak je tau naprej napisano v velki knjigaj. Predsednica se s tejm lidami vse zgonči, tanače prosi, ranč tak z delavci na Slovenskoj zvezi. Rada je, če je lūstvo zadovoljno s programi. Pa je! Furt je zadovoljno pa fejs-fejs hvaležno, staukrat se za(h)valijo za en-en program. Tau je ta generacija, stera vej vse ceniti, poštvovati, se radūvati pa rado meti lūstvo. Zatau pa nega lepšoga, bola veseloga dela, kak za nji pa z njimi delati vkūper.

Predsednica je občni zbor, djilejš zaprla s hvalo davanjom, ka so vsi leko srečno zadobili konec leta. Zatau je zavrtila s CD-ja gorenjeseničkoga mejšanoga pevskogoga zbora pesem od Haydna z naslovom Hvala večnemu Bogu. Po tejm je pa podarila vse člane pa njene pomočnike - kak vsakšo leto - z božičnim darom drōjstva, naj na največšom svetki tū mislijo na svojo največšo držino.

Srečanje se je nadaljevalo v restavraciji Lipa, gde so pod pate valaun vlekli ljudski godci in pevci Vrtenek. Meli so se lepau.

Klara Fodor

Veseli zadvečerek v Slovenskoj vesi

Slovenska samouprava v Slovenskoj vesi je 28. novembra pripravila veseli zadvečerek za svojo ves. Gda je en tau domanji lidi spuniło svojo dužnost pri večernici, drūgi tau pa zgotovilo z domanjo nedelsko brigov, si je vzelo čas, ka pride med drūge lidi in razveseli svojo dušo. Bili so pozvani v kulturni daum, gde so se, kak vsigdar, zbrale vse generacije v lejpom številu.

Publiko so najprvin pozdravili gorenjisenički mlajši glasbene šaule. Na klavinovi so zašpilali porabske pa prekmurske ljudske pesmi na konci pa ške sam profesor, školnik glasbene šaule Murska Sobotna z njimi vred, Kristian Borovšak. Mlajši, Aleksandra Gyeček, Bernadet Virovec, Estera Gyeček, Klauđija Grebenar pa David Labritz so oprvim staučili gora z ljudskimi pesmimi, stere so se začnili včiti s svojim školnikom djesenī na željo starišov pa Slovenske zveze. Želimo si, naj vsevečkrat pa v več mestaj leko poslōjšamo od nji naše domanje pesmi. Po muziki sta pa naprej dala svojo kratko komedijo igralca gledališke držine Nindrik-indrik Pišta pa Laci Nemeš z naslovom Čistak normalen den, gda se je lūstvo redno leko nasmejalo. Na tau so pa z veliko karaznostjo prišli na oder s slovenskimi plesi števanovštji mlajši, stera je sprvajo na harmoniko Boris Velner. Plesē njim je nota navčila Marija Rituper iz Murske Sobotne s pomočtjavu lerence, prcerkorce števanovske šaule Anice Salai, stera žive v Slovenskoj vesi, zatau sam pa bila vesela, ka so njeni mlajši tū bili pozvani. Te mlajše trbej videti pa čūti, s kakšnimi karaznimi, smeječimi obrazi plešejo, s kakšnim veseldjom popejvajo vcuj pa djučajo, vidi se na nji, ka radi vōpokažajo, ka oni nika lejpoga tū vejo poniditi nam, gledalcom. Tau pa zvōjn nji fejst hvali obadvej lerence pa njivoga fudaša. Naj v Slovenskoj vesi leko nota pokažamo čistak nauvo igro tū, sva z Gyōngyi Bajzek kak igralki gledališke držine Nindrik-indrik oprvim zašpilale kratko komedijo z naslovom Dvej ženski v gledali, s sterov je naja režiser Miki Roš v pau drūgom kedni pripravu samo zatau, naj več veseloga leko ponidimo lidam v tej vesi. Kak so senički mlajši pozdravili publiko s svojim igranjom, tak so se poslovlili, z baugom dali števanovštji mlajši s svojimi plesi. Vsi nastopajoči, steri smo leko pokazali en falaček porabske kulture s popejvanjom, igranjom, se lepau zahvalimo Slovenskoj samoupravi za pozvanje, posaba vsejm lidam, steri so nam dali poštenje s tejm, ka so nas prišli poglednit.

Klara Fodor

OD SLOVENIJE...

Slovenija bo okrepila prisotnost v Afganistanu

Slovenija bo nekoliko okrepila število svojih predstavnikov v operaciji zveze NATO v Afganistanu (ISAF), medtem ko stališče glede Iraka ni spremenjeno - vojakov tja ne bo pošiljala, je ob robu jesenskega zasedanja zunanjih ministrov Severnoatlantskega zaveznitva v Bruslju dejal vodja slovenske diplomacije Dimitrij Rupel.

Kar se Afganistanu tiče, Slovenija v ISAF sodeluje z izvidniško enoto, gasilsko enoto na letališču v Kabulu in častniki v poveljstvu, kar skupaj zneso 22 ljudi. Dodatno bo Slovenija prihodnje leto v Afganistan poslala še pet gasilcev in dva veterinarja, ki bosta delala v eni od sanitetnih enot.

V okviru zaveznitva Slovenija sicer sodeluje še v operaciji mednarodnih sil KFOR na Kosovu, kjer ima 34 vojakov. Daleč največje število, okrog 200 vojakov, je država sicer poslala na mirovno misijo v Bosno in Hercegovino, ki pa je 2. decembra letos iz rok zveze NATO prešla v roke Evropske unije.

Kramberger predsednik Slovenske škofovske konference

Delegati Slovenske škofovske konference (SSK) so na redni seji dosedanjega podpredsednika SSK, mariborskega škofa Franca Krambergerja, do izteka mandata imenovali za predsednika konference. Novi podpredsednik je postal ljubljanski nadškof Alojz Uran, medtem ko bo komisija SSK za ureditev odnosov med Cerkvijo in državo še naprej vodil mariborski pomožni škof Anton Stres.

Slovenski UNICEF za otroke v Sudanu zbral prek 38 milijonov tolarjev

Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom (Unicef) v Sloveniji je končal humanitarno akcijo zbiranja sredstev za otroke v krizni sudanski pokrajini Darfur in tamkajšnjim otrokom v begunskih centrih nakazal prek 38 milijonov tolarjev. Sredstva je prispevalo približno 14.000 darovalcev.

Zimski večeri v Števanovcih

Društvo za lepšo ves v Števanovcih že več let pripravila, organizira zimске večere ne samo za člane društva, litji za vse lide v vesi. Tau društvo šte ... lidi, pri programaj pa dobijo pomauč od zvušnašnji lidaj tü, tak od mladine kak od drüdjji lidaj. En največši cilj njivoga dela je ranč tau, da bi paversko delo pa šege po indašnjom spoznali mlajši, mladi, starejši pa znauvič leko v rotje vzeli škir, s sterim so gnauk svejta delali. Majo na bridji tau tü, naj se po dudji zimski večeraj lüstvo vtjüper leko segrejva, pogučava med zimskim delom.

27. novembra zvečer je prejk trideset žensk, par moškov pa mladi segnilo vtjüper pa redlo adventne vence. Delo je vodila Iluš Dončec s pomočtjauv Ane Ropoš. Onedvej sta poznane po tejm, ka flajsne, pridne rotje mate za takšno delo tü. Bili so, steri so brojco raznok rezali, draut rezali na falactje, slamnate vence kauk lek motali za brojcov, štjüvke, svejče, šaupe pa drüge

okraske klali gora na vence. Etak so napravili formaste, lejpe vence, stere so podarili, kak vsakšo leto, vsejm

sobi krčme Konkolič. Žene pri dougom stoli so tak brš löjpale goščice kak če bi je stoj s krbačom naganjo. No,

institucijam v vesi, med njimi občini, šauli, bauti ptd. Na konci dela so si pa flajnski lidge leko zmočali malo vöposušene gonte, zakoj se je ranč tak pobrigala predsednica Društva za lepšo ves Marijana Fodor kak za program cejloga večera.

Kumar je minau en tjeđen potejm, smo se že pa leko vtjüper srečali v posebnj

moštje tü ne smejm vöpozabiti, steri so bili blajženi med ženami, vej smo ji pa na dveje rokaj leko prešteli. Mlajši, stere so s seov ripelele babice, mamice, so tü sprobadali, nisterni že redno löjpali. Tak se je pa drvenka goščice tak nagnauk spraznila. Ferenčtjina Ana je pa nej zandolejla v žepko dejvati pohvale, ka je tak

dobro dola zmočala goščice Montive Irenke, stere se je samo zavolo toga žaurgala, če bi ona vejšla, ka telko lüstva vtjüper pride, bi dveje drvenk goščice leko dala dola zmočati. Bilau je že vse zaman.

Gda so se stoli spraznili goščic, so je ženske napunile z dobrimi pogučami pa ... No, vej se je trnok nej čüjo glas, ka smo uste, laumpe za gesti nöjčali. Gnauk se je pa samo nota postavo Miklauz s svojimi vragami, krapusami. Prišo je od daleč direkt k članom društva, steri so prej skaus leta tak dobro delali, ka so si zaslöjžili pak, darilo od njega pa estja mi nisterni zvušnašnji tü. Istino, ka so naja z Kondarno Bertov kraumpuske vöpelali, dapa pri šanki sva dola leko zaslöžile svoje greje. Društvo de naslednjno zimsko srečanje melo 29. decembra, na predsilvestrovo, gda do küjali pa pekli domanjo djesti po indašnjom, ka se je tašoga ipa pripravlalo.

K. Fodor

Otvoritev razstavne hiše Slovenskega etnografskega muzeja

Z obnovo prostorov nekdanje vojašnice na Metelkovi v Ljubljani je Slovenski etnografski muzej (SEM) pridobil prepotrebno razstavno hišo, ki je v njegovi neposredni bližini. Razstavni prostori merijo približno štiri tisoč kvadratnih metrov, kletni prostori v izmeri dva tisoč kvadratnih metrov pa so namenjeni za depoje. Obnovo nove trinadstropne razstavne hiše, ki je stala 1.350 milijonov tolarjev, je omogočilo Ministrstvo za kulturo. Donatorska sredstva je prispeval Telekom Slovenije.

2. decembra so slavnostno odprli omenjeno razstavno hišo s štirimi razstavami. V pritličju so pripravili razstavo *Je etnologija doma tudi v drugih slovenskih muzejih* s po enim predmetom in panojem triindvajset od sedemindvajsetih slovenskih muzejev, ki imajo tudi etnološki oddelek. V prvem nadstropju se predstavlja štirinajst evropskih etnografskih muzejev,

med njimi tudi Etnografski muzej iz Budimpešte (z razstavo o sedlih), v drugem nadstropju se na razstavi *Spogledi: Med oblikovanjem in slovensko ljudsko kulturo* srečujeta ljudska kultura in sodobno oblikovanje, v tre-

dbe o vsakdanu in prazniku.

V pritličnih prostorih bodo delovale še različne delavnice (lončarska, tkalska, čevljarska), kakor tudi fotografski atelje Holynski. Obiskovalcem bo na voljo tudi mu-

zejška trgovina z neprofitnimi izdelki in kavarna. Že pomenljivo geslo na vabilu na otvoritev razstavne hiše: *In zdaj zares - SEM!*, govori o sposobnosti snoval-

cev muzejske vsebine. Že prvi bežni pogled na vsebine razstavne hiše na dan otvoritve je obiskovalcu dal občutek, da so delavci iz muzeja želeli narediti dom vse slovenske etnologije, »v katerem se bo preteklost spogledovala s sedanostjo in prihodnostjo, slovenska kultura pa z drugimi bližnjimi in oddaljenimi«, kakor je napisal novinar (po stroki etnolog) v Delu, osrednjem slovenskem časopisu. Direktorica Slovenskega etnografskega muzeja mag. Inja Smerdel poleg razstavnega v novih muzejskih prostorih napoveduje tudi izobraževalni in prireditveni program.

Nova muzejska pridobitev in nedavni izid Slovenskega etnološkega leksikona je nedvomno velika pridobitev ne le za slovensko, temveč tudi za evropsko etnologijo.

Katalin M. Hirnök

Rusički krü

Nej zaman so prajli, če jeseni cvete akacija, te dolgo dobro vrejmen baude. Letos tau vala. Smo že na srejni decembra pa je ešče itak tašo vrejmen, kak če bi oktober pisali. Po vesi lüstvo tau vöponüca. V gauštjo odijo, kaulak rama delajo pa se pomalek kreda dejvajo na zimau. »Zdaj je že vsakši den dar, če je tašo vrejmen kak zdaj.« majo šegau prajti, gda je jeseni dolgo lejpo vrejmen.

Kak sam se prejk Ritkarovce pelo, sam vido, ka nekaj fejest drva kala nejdalč vkraj od pauti. Gda sam skrajaj prišo, sam vido, ka sta tau *Feri Čajta* pa njegva žena.

• *Nika fejest drva kalata, na zimau se kreda dejvata?*

»Ja, na zimau, samo nej na tau, liki že na drügo. Ka nam tau zimau trbej, tisto je že doma v sejnci. Lejpo vrejmen je pa čas tö mam, k leta telko menje dela baude.«

• *Tü telko drv mate, ka tau vejn pet lejt dojde, nejsamo drügo leto.*

»Tau je gvüšno. Te bukove mejtrske prkauli zdaj goraskalam pa drügo leto mo že dobra süja drva emo.«

• *Te drva ste v svojoj gauštji vsekli ali ste je tak küpili?*

»V svojoj gauštji sam je zrezo. Tü v Ritkarovci v več mejstaj mamo gauštjo, zato ka sam dja od tec valaun. Moja rojstna hiša je ta, tü prejk pauti, ka vidiš.«

• *Kak tau, ka si za več lejt naprej drva kreda dejeta?*

»Dja vsigdar delam, zato ka manjak ne morem biti. Če bi nej delo, te bi betežen grato.

Dja pravico vö povejm, tau je tak.«

• *Tau ste vse sami z rokauv goraskalali?*

»Tau sam vse z rokauv goraskalo, ka tü vidiš. Žena samo zato dé z menov v gauštjo, če bi se kaj zgaulilo, ovak ona že trno ne lada delati.«

• *Vi ste se tü naraudili,*

zdaj gde živete?

»V Varaša.«

• *Kak tau, ka ste v Varaša zidali?*

»Dja sam v Otkovcaj sto rame zidati, zato ka je žena od tistec, samo so mi nej dali. Če bi dja zdaj na vesi živo, dja bi maro pa konja tö emo. Zato ka dja rad delam. Dostokrat pravijo, ka nej vrejdno delati. Kaj bi pa nej bilau vrejdno! Bole mo domanjno mlejko pijo kak tisto bautinsko, ka je kravo nikdar nej vidlo. Tistoga reda, gda sam sto zidati, v Števanovci

v tanači (na občini) so samo vlekli cajt. Ta pa nazaj mi je trbelo lejtati, gnauk tau trbelo, drgauc tisto. Čemen sam grato pa sam v Varaša gorazozido ram. Zdaj, če bi na vesi emo rame pa bi eške samo šestdeset lejt star bijo, te bi ešče tak gazdöjvo kak vrag. Dapa zdaj, gda sam že sedemdeset lejt star, zdaj več zato nej.«

• *Vejpa tresti lejt bi ešče*

»Zato tavalala. Tam, gde mi mamo ram, tista paut je puno Slovincov. Dja sam prvi Slovenec bijo, sto je tam ram gorazozido. Potistim so prišli ta drügi Slovinci. Tau pauti pravijo Varašanci ka »Vend utca«. Prvin smo bole vküppišli, dapa zdaj že lüstvo nej tašo, kak je bilau.«

• *Vi doma z ženov slovenski gučite ali vogrski?*

»Mi samo slovenski. Pa če se s Slovincem najdem, te tü. Dja včasim slovenski začnem gučati, zato ka je tau moja materna rejč. V slüžbi, gde sam delo, smo tö slovenski gučali, če smo se Slovincje srečali. Dosta nauri Vaugrov bilau, sterim se je tau nej vidlo. Tau so nam prajli, zaka gučimo slovenski, če vogrski krü djejm. Tašuga reda sam dja vsigdar tak pravo: »Tau ti samo misliš, ka je krü vogrski, nej je vogrski, liki rusički je.« Gda sam jim tau pravo, te so včasim tima gratali. Nauri cajti so tisto bili. Te, če sta dva delala, te je že tam eden prejden bijo.«

• *Če človek na vas pogledne, tau nej videti.*

»Tau leko, dapa dja tau zato poznam.«

• *Tü prejk pauti je vaš rojstna hiša?*

»Té ram so te zidali oča, gda sam se dja naraudo. Velka kovačnica je bila, dva škednja, ena üta, dapa zdaj se je

tau že vse vküpporüšilo. Sto je dolaküpo ram, se dosta trno ne briga zanj, zato tak vse nanikuj prišlo. Dostokrat, če tak po dvorišči tapoglednem, naprej pridejo tisti spomini, gda sam ešče mali bijo. Tü v Ritkarovci je sploj dosta iž na nikuj prišlo. Pa tauma so vse komuništarge krivi. Dja je ne morem vöstatü.«

• *Pa kak je kaj v Varaša?*

»Zato tavalala. Tam, gde mi mamo ram, tista paut je puno Slovincov. Dja sam prvi Slovenec bijo, sto je tam ram gorazozido. Potistim so prišli ta drügi Slovinci. Tau pauti pravijo Varašanci ka »Vend utca«. Prvin smo bole vküppišli, dapa zdaj že lüstvo nej tašo, kak je bilau.«

• *Vi doma z ženov slovenski gučite ali vogrski?*

»Mi samo slovenski. Pa če se s Slovincem najdem, te tü. Dja včasim slovenski začnem gučati, zato ka je tau moja materna rejč. V slüžbi, gde sam delo, smo tö slovenski gučali, če smo se Slovincje srečali. Dosta nauri Vaugrov bilau, sterim se je tau nej vidlo. Tau so nam prajli, zaka gučimo slovenski, če vogrski krü djejm. Tašuga reda sam dja vsigdar tak pravo: »Tau ti samo misliš, ka je krü vogrski, nej je vogrski, liki rusički je.« Gda sam jim tau pravo, te so včasim tima gratali. Nauri cajti so tisto bili. Te, če sta dva delala, te je že tam eden prejden bijo.«

• *Viva sta tö dva z ženauv, te je pri vas sto prejden?*

»Jaj, tašo ranč ne pitaj, tau tak vejš, ka je žena,« se smejejo *Feri* pa tapučo notrave sečejo v edno velko mejtrsko bukev.

K. Holec

... DO MADŽARŠKE

Neposredna železniška povezava med Pečem in Dunajem

Od sredine decembra vozi neposredni vlak med Dunajem in Pečem. Corvinus InterCity odpelje z Dunaja ob 6.19 uri in prispe v Peč ob 13.04. Povratni vlak odpelje iz Peča ob 14.48 in pripelje na Dunaj ob 21.33. Na vlaku je prostora za 210 potnikov.

Programi, prireditve

• Od 16. do 18. decembra so v Monostru potekale prireditve »Božič brez meja«, na katerih so nastopale domače šole, vrtci, kulturne skupine. Povabili so tudi skupine iz Slovenije in Avstrije ter znane pop-rock skupine iz Szombathelya ter Budimpešte. Ob kulturnih programih so priredili tudi sejem, na katerem so prodajala domača društva in učenci šol.

• 18. decembra so v vasi Gencsapati priredili srečanje božičnih kolednikov, katerega so se udeležili tudi otroci z Gornjega Senika. Lutkovna skupina OS Gornji Senik se je pripravila s porabsko šego »betlehemeske«.

• Županijska skupščina Želzne županije je 19. decembra priredila proslavo ob Dnevu manjšin v Köszegu. Ob tej priliki so podelili tudi Priznanja za manjšine županijske skupščine, ki ga je med Slovinci to leto prejel predsednik Zveze Slovincov na Madžarskem Jože Hirnök. V programu so nastopili ljudski pevci z Gornjega Senika.

• 19. decembra so na Dolnjem Seniku priredili božični koncert. Po maši so v cerkvi nastopile nemške pevke z Dolnjega Senika in Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gornjega Senika.

• 19. decembra popoldne so v Slovenski vesi priredili adventno-božično prireditev, na kateri so ob domačih učencih nastopili tudi mali lutkarji osnovne šole Gornji Senik in Gorički laljški iz Gornjih Petrovcev.

Spoštovani bralci!

Prva številka našega časopisa v letu 2005 bo izšla 13. januarja.

Svetki na tihinskem

Vsi mam spomine. Starejši ljudje več, če je pa stoj bola mlajši, menje. Nej vseedno, kakše spomine mam iz našoga življenja. Gestejo ljudje, o steraj mislimo, ka majo puno lejpi spominov. Njij je prej nika slaboga nej zaodlo. Dapa moramo vedeti, ka vendar takšoga človeka nejga na svejti. Pitanje je samo tau, od kec gledamo vse, ka se je z nami godilo. Ka je ednomi lagvo, tisto bi drugi za srečo držo. Pa naaupek je tau tū istina. Bogati čovek je večkrat nesrečen, zatok, ka se boji ka ga bogastvo mine. Je nezadovoljen s tistim, ka povoli ma. Srmak bi rad s tistoga samo edno drtino emo pa bi srečen biu.

Edno tetico bi vam rada predstavila. Oni so Faluvégi (Grebenar) Marija. Živejo že dugo lejt na Dolenjom Seniki, narodili so se pa na Gorenjom Seniki.

• *Mariška tetica! Malo mi pripovejajte od vašega življenja. Kak je bilau, gda ste mladi bili?*

»Sрмаčka držina smo bili. Štirge mlajši smo bili, ge sam bila najstarejša. Ranč za toga volo sam že od svoji 12 lejtaj tadala napona mogla služiti.«

• *Kak ste prišli z Gorenjoga Senika na Dolenji Senik?*

»Tak, ka smo tam zarande bili, nej smo meli svojo hišo. Na Dolenjom Seniki, tūj na Tanji, je pa tistoga ipa doj zgorejla edna hiša, tak ka so go navekša zatok obranili. Tau ižo so odali, mi smo go pa kupili, zatok ka je etak bola fal bila. Tak smo v njau sli, ka je štukatur vse zgorejni bio, v noči smo se bojali, ka se na nas oberne. Pa te leta do leta so stariške – kak so mogli – popravljali tau hi-

šo. Gda sam 12 lejt stara bila pa sam eške v šaulo ojdla, sam po šauli služit ūšla, krave sam pasla. Gda sam že malo zrasla, po repi, po žetvi sam ojdla, sploy malo sam doma bila. Na ednom mestu na Vogrskom smo na repi bili pa smo za obed vsakši den grajovo župo pa testau dobili. Vsakši mili den. Po časi sam ge tau nej mogla gesti, bola sam si malo doj legla med obedom. Ponoči smo pa v štali na slami spali, tam če smo si kakši lijn prstli. Tau je bio naš počinek. Pošteno si si gvant tū nej mogo zaprati, sploy pa gda je že mrzlo bilau. Nej smo meli priliko gvant pejglati, tak smo ga nase djali, kak je poseno, če je poseno. Dosta gvanta smo tū nej meli, ka bi se leko prmetavali.«

• *Samo ste po žetvi pa po repi ojdli, ali ste der indrik tū služili?*

»Slūžila sam, pa nej samo tūj doma. Bila sam v Austriji v dvej mestaj, tri lejta sam pa služila na Nemškom. V Varaša sam tū služila pri ednoj židovskoj držini. Med bojnov so gospauda Nemci ta strlili, žena je sama ostala s trejmi deteti. Oni so tū v velkom srmastvom živeli. Mati jo je pomagala, stera je žive-la v Budimpešti. V Austriji sam tū eno-eno leto služila. Bila sam pri ednoj držini edno leto. Tam sam dosta delala, prala, čistila, eške kūjala tū. Dosta sam se navčila, pa ka je najvekšo, gezik tū. Na gnes sam nej pozabila nemški. Nigdar ne pozabim, gvant smo z rokauv prali, depa nej čauvati ali s kakši ribašom ali kefov, samo smo ga mogli v vodau nama-kati, tak smo prali.

V Jennersdorfi sam pa edno leto delala v ednoj krčmej. Oni so sobe tū meli, tam so

meli nut skvatejrano takše dekle, ženske, štere so tau za »delo« mele, ka je najbola stara maštrija na svejti. Tam sam mogla čistiti.

Na Nemškom sam tri lejta bila, tam sam na njivaj delala, v zimi pa sam dobro delo mejla. Na mezeve sam tavō

ojdla kakše vrane pa srake gonit, naj pauv na miri njajo.«

• *Kak je pa bilau s služom? Dobro ste služili v Austriji, Nemčiji?*

»Nej je slabo bilau. Nej tak kak gnesden, liki vredno je bilau tam delati. Depa naj nišče ne misli, ka je te tau, ka sam prslūžila, mojo bilau. Kakšo gvantanje sam si leko sprajla, depa navekša sam vse mogla domau dati.«

• *Gda ste po različni mestaj služili, ste mlada dekla bili. Kak je pa kaj bilau s pojebami?*

»Tau je tū nika nej tak bilau kak gnesden. Moji stariške, sploy pa oča, so tak sigurni čovek bili, ka bi me z daumi tavō lūčili, če bi v kakšo sramoto prišla. Sploy sam se bojala od starišov. Etak sam pa nej ojdla s pojebami, kakoli, ka ji je več bilau, šteri bi radi bili, če bi se z njimi srečala, malo z njimi ojdla, kak je že mladina. Pa tau je te tū nej ovak bilau, gda sam doma bila. Tūj so tū bili nistrni,

šteri bi me radi meli, depa tau je nej slobaudno bilau.

Kak sam že prajla, bili smo štirge bratovje in sestere. Ge, Lujzek, Gusli pa Giza. Gda je Lujzek že tū gor zrasto, te sva mūva ojdla po kakši balaj, veselica. V moji mladi lejtaj se je samo gnauk zgodilo, ka

sam sama od sebe odišla s Bakinov Mickov v Ritkarovce na bal. V noči v ednoj vōri sva domau prišle, pa te gda so mi naši dvera oprli, te sam fejst dobila po plečaj pa po glavej. Te sam že 24 lejt stara bila.«

• *Božič se približava pa nauvo leto. Kakši so bili vaši svetki tistoga ipa? Vsakši svetek ste doma bili, kak je pri tihincaj svetek teko?*

»Kak dejte se spominjam na domanje svetke. Trnok smo vse nut držali, ka je v cirkvi naprej spisano. Na post smo se popravom postili, naš oča so na tau brigo meli. Tak po sрмаškomo smo držali te lejpe svetke, vsakši je mogo meti spauved, k meši smo ojdli, etak smo se radūvali Kristušovoga rojstva pa nauvoj leti. Krispan smo meli, depa darila nej.

Buma slabi svetki so bili zame takšega ipa, gda sam že služila pa po marofaj ojdla. Nigdar ne pozabim varaša, gda sam služila, sam vsigdar v cejlak mrzloj sobi spala,

tak ka sam od tistoga obe-težala pa sam mogla ranč na božič v špitala titi. Gda sam pa v Nemčiji bila 3 lejta, sam nej mogla domau. Svetke sam tam mejla. Domotožje? Gvušno, ka sam ga mejla. Depa prvi je bio služ.

Etak se je leko zgodilo tau tū, ka gda sam gnauk po sploy dugom cajti leko domau ūšla, sam stejla prese-netiti (meglepni) moje, pa sam njim nej na znanje dala ka pridem. Etak sam nej skauz redne meje ūšla, liki tak, kak gnes pravijo, po zelenoj meji sam šla domau. Samo ka sam gor plačala, graničari so me napasli, pa so me nut gnali na kancelarijo. Oča so me vōrejšili, zatok ka so poveljnika (parancsnok) dobro poznali. Depa po tistom so me itak gor zglasili pa so me te na tri dni osaudili, ka sam v Somboteli v vauzi mogla doj slūžiti. Tam je tū nej slabo bilau, perge smo mogli čejsati, samo tau je zame velka sramota bila, kakoli ka sam nika hūdoga nej naprajla.

Na gnes se že samo spominjam. Mauž mi je že pred lej-tami mrau. Edno čer mam, Elviro, štera v Slovenskoj vesi žive, mam dva vnuka. Oni me poglednejo, za toga volo sam srečna. Brat, Lujzek je žau že mrtev, trnok mi fali. Žive pa Gusli tū na Tanji pa žive moja sestra, stera je 16 lejt mlajša kak ge. V Argentini žive. Velko domotožje ma. Škoda, ka je odišla, depa zdaj že tam ma svoje pa se od tistec tū neške vtrgniti.«

Spomini se prej polepšajo. Nika takšoga sam vidla na njinom obrzi. Blajžene božične svetke pa veselo nauvo leto vam želim, tetica Mariška.

Irena Barber

Vrnitev iz večnosti ali pogansko maščevanje krščanski moriji

Milivoj M. Roš se je v slovenskem kulturnem prostoru pojavil v prvi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja kot ustanovitelj, režiser in igralec Gledališča MI iz Murske Sobote. Svoje gledališko udejstvovanje je sčasoma razširil še na lutkovno področje in pričel delovati v Slovenskem Porabju, preskušal pa se je tudi kot pisec, saj je za porabske gledališnike in lutkarje doslej napisal in režiral petnajst predstav. Miki pa je tudi pisatelj, tako za odrasle kot za otroke. Za mlajše bralce je doslej spravil na svetlo Zaklad otoka Milo-Milo in Škrata Babilona, ki sta odstrla zlasti značilne fantastične segmente njegovega literarnega snovanja, ki so nosilni tudi za njegova temeljna, po zbirki kratke proze Buffett in romanu Tretji plan nastala in izdana romana Jezusov katapult in Vrnitev iz večnosti. Zaobiti pa ne smemo niti zbirke potopisnih esejev Popotovanje od Cifra do Čretnika.

Romana Jezusov katapult in Vrnitev iz večnosti na neki način tvorita celoto, saj gre v slednjem za poglobitev in celovitejšo zgodovinsko in filozofsko umestitev v prvem zastavljenih vprašanj. Ni pa tudi naključje, da se obe pripovedi s pripovednim pristopom umeščata v fantastično literaturo. Jezusov katapult je roman o dveh v lastno vero in velikonočnih blodnjah duhovnika Gabriela Gutmana, v katerem je na svojstven način tematizirana Freudova teoretična podmena, da se »potlačeno vedno vrača v zavest preko potlačujočega«. Gabriel je namreč duhovnik, ki se nenadoma zave, da v njegovo cerkev tako rekoč nihče več ne hodi, kar neposredno vodi do dvoma o smislu lastne duhovniške službe in

posledično samega življenja. Gabriel je namreč, da bi postal duhovnik, moral v sebi do določene mere zatreči čustveno (erotično) življenje in v velikonočnih blodnjah se mu zatajeno maščuje v blodnjah, v katerih se ravno tisto in tisti, zaradi katerih se je osebno čustvenemu – in erotičnemu – življenju odrekel, za ta manko

med primarno emocionalnim in izključujoče zavestnim. Začetek romana je postavljen v nemiren čas pokristjanjevanja, v katerem se v boju za prevlado nad religioznim (ideološkim) in s tem nič manj seveda tudi družbenim poljem usodno spoprimeta poganski in krščanski svet, pri čemer – kakor je zgodovinsko izpriča-

maščujejo: nosilca njegovih velikonočnih blodenj sta namreč prav Marija in Kristus, od katerih ga prva »skuša« v sferi njegove seksualne neuresničenosti, medtem ko Kristus sam postane skušnjavec v trenutkih dvoma.

Roman o ljubezni Vrnitev iz večnosti v prejšnjem romanu obravnavano temo doobra poglobi. Dodaja ji širšo zgodovinsko-filozofsko, »jungovsko« komponento in seže v samo srž problematike, ki se skriva v večnem sporu med starosvetnim (poganskim) in modernim (krščanskim) v psihi sodobnega človeka oz. v sporu

no – krščanski svet prevlada, vendar samo navidez, saj njegovo zmagošlavje pomeni usodno in neizbrisno prepojitve z izvornim, poganskim svetom, ki v jedru njegovih obredov in verovanj živi še naprej. Vrnitev iz večnosti ta nemiren in krvav čas upodobi kar se da barvito in nazorno, vendar pa je kljub temu kot na dlani, da avtorju ne gre toliko za izpis zgodovinske resnice (ki mu je do določene mere v našem času razumljivo ne-transparentna), ampak na učinkovanje spora v psihi (tudi modernega) človeka. Poganski svet je namreč svet čutnosti in veselja do

življenja in taki so tudi njegovi bogovi, kot po naliki človeka narejeni, medtem ko je krščanski svet nasprotno tuzemstvu sovražen in človek v njem narejen kot po naliki vekomaj nedosegljivega božjega ideala in s tem obsojen na samotrpčenje in odtegotanje od lastne resničnosti, da bi za psihotično samozatajevanje našel plačilo v večnosti (med Gabrielovimi blodnjami v Jezusovem katapultu in erotomanično psihozo svetega Antona iz krščanskega izročila npr. pomenljivo ni nobene strukturalne razlike).

Glavni protagonist romana Vrnitev iz večnosti je mladi slovanski bojevnik Boleslav, ki ga njegovi bogovi izberejo za »nesmrtnika« in se kot nekakšen blodni duh sprehaja skozi čase, da bi znova našel (obudil) starosvetno, pogansko-slovansko resničnost. Roman je razdeljen na posamezne knjige, v katerih se v vsaki Boleslav naseli v kaki bolj ali manj pomembni zgodovinski osebnosti in v njihovih telesih popotuje od prazčetka do konca časov. V srednjem veku je papež Urban drugi, v času turških vpadov je turški bojevnik na prekmurskih tleh Ismeil Karoli in tako skozi čase dopotuje do našega časa, v katerem se naseli v telo Busha starejšega in v nadaljevanju odpotuje svoje skozčasno popotovanje do konca časov. Zanimivo je, da zlasti v drugi in tretji knjigi Miki upodobi dve bistveni značilnosti »krščanskega« sveta: njegova ideološka izključujočnost, ki je ob trčenju z vzhodnjaškim religioznim konceptom ene in edine resnice (islamizmom) naletela na nerešljivo paradoksalno situacijo (če dva nosita edino resnico, potem lahko

samo eden govori resnico, drugi pa laže, toda kdo je tisti, ki lahko odloči o pravičnosti v tem primeru, ko se dva svetova bijeta za isto resnico o istem vseizključujočem božanstvu), ter zaprišeženost krščanstva večnemu kraljestvu in odtujevanje od totranstva, ki pa povzroči okrnitev človekove čustvalne in erotične komponente, ki zaradi zadržanosti postane rušilna, saj njena kompenzacijska energija ni več obvladljiva (v tem romanu se to zgodi v več prizorih, najznačilnejši je, ko duhovnik ubije in nato posili mrtvo mater). Boleslav tako ni blodni duh, ki bi iz daljnih časov in iz strahotnih temin vpadal v naš svet in bi ga bilo mogoče izgnati, ampak je notranja resničnost vsakega posameznika, je maščevalec totranstva, ki v krščanskem svetu ostane temeljno zapostavljeno.

Boleslav dopotuje na konec časov, v katerem se pomenljivo vrne v začetek sam. V zadnjem poglavju smo namreč znova med (pra)Slovani, prvimi slovanskimi naseljenci na evropskih tleh, kot da stoletij sporov in krvavih morij sploh ne bi bilo. »Zrak se giblje, zemlja klije, vode tečejo, ognji jemljejo daritve. Z Janino se dajeva drug drugemu. Na kožuhih dišiva po svežem potu, pomešanem z vonjem poprove mete. Zunaj poje žrec Igoran, padar Kerševan vrači zoper hudo bajo. Z Janino skupaj zaječiva v najinega otroka. Vrnil sem se iz večnosti.« Tisto, kar je Boleslav v porazu prasllovanskega plemena med krščanskimi vdori izgubil, in tisto, kar skozi vse te čase neumorno išče, je pač Janina, ljubezen v svoji konkretni, tustranski obliki.

Robert Titan Felix

Friški, friški bojte, zdravi, zdravi bojte...

Rejzika je nej mejla rada svetkov. Že na začetki decembra se je žaurgala: »Samo naj bi svetkov nej bilau! Koma tau trbej? Eden den je taši kak drugi. Pride božič, nej na dugi staro leto, po tistim nauvo leto pa se začne vse znauva.«

»Tau samo njati trbej, zato ka je taša svoja. Že njeni stariske so taši bili. Petdeset lejt je stara, sama žive pa ešče krispana nikdar nej mejla na božič,« pravijo večkrat v vesi od nje.

Prišli so svetki, Rejzika je stolac vcuj k okni potegnila pa prejk feranke cejli den tau gledala, k steromi rami sto je prišo. »Vedla sam dja, ka so tej nika poprejk prišli s sinaum, zato ka že cejlo leto ga nej bilau domau pa zdaj na svetke tō nej prišo,« si je zmišlavalala, gda je prejk v sausedni dvor gledala. Gda ji je že tau tō više prišo, te je prejk v izo ūšla, zato ka s tiste okne drugi tau vesi tō vidla. Ranč vpamet nej vzela, ka je čas kak brz taodišo. Te je vzela vpamet, ka pomalek že paunauč baude, gda je lüstvo k meši šlau. »Njegvoga pozablenoga, nej sam drva notraznosila.« Brž je zgrabila košar pa patrij pa že bejžala vō po drva. Cejli den je znautra v rama bila pa nej vzela vpamet, ka je redno zmrzovalo. Kak je dola s stomb staučila, je tak spadnila, ka je vse sprajtjalo. Eden čas je ležala pa se je samo žaurgala: »Jaj, baug moj, baug moj. Vejn sam si nika nej strla?« Pomalek se je gorazavlekla pa je snejg dolastepla s sebe. »Tau je tō za tauga parkletoga svetka volo bilau,« se je žaurgala tādala.

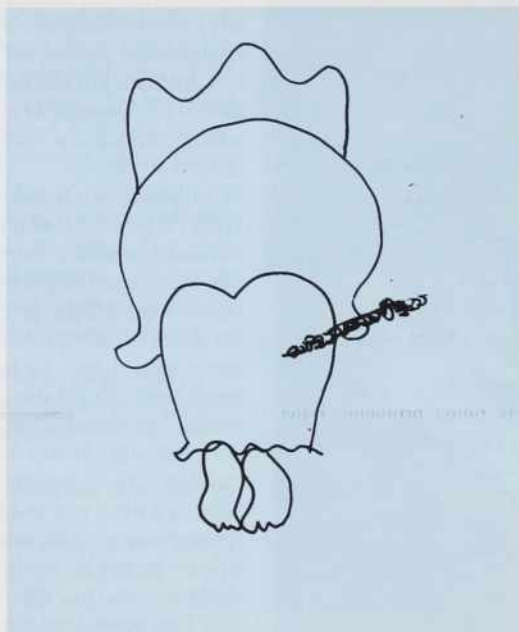
»Tau nej za svetka volo bilau, liki zato, ka vas je baug pokaštigo. Zdaj nej po drva trbej titi, liki k paunačni me-

ši. Poglente, vsakši dē, samo vi nej,« je pravo saused, kak je vō na dvera staupto.

»Idte samo, dja ne morem, zato ka je meni mrzlo.«

»Če bi cejli den nalagali pa bi nej vō na okno strgavali, te bi vam nej bilau mrzlo.«

»Tau delam, ka škem pa ti tō, tak ka ti idi samo po svojo pauti pa njaj name na meri.«

Drugi den, gda se je prebūdila pa gora vsela v posteli, te poznala, ka go rit boli, tak ka je včasim goraskaučila tō. »Ka mo pa zdaj delala v cejli svetkaj, če sejtī ne morem? Leko ka me je rejsan baug pokaštigo, zato ka sam telko pred oknom sejdla?«

Rejzika je cejle svetke stoječki pa ležečki svetila, zato ka sejtī nej mogla. Obed je tō tak djejlā kak konj, stoječki. Žaurgala se je zavole. »Tašo sam ešče nej probala pa sam več nej mlada!« je djajkala.

Na silvestrovo je že zato baukše bilau. Dola je leko sedla, istino samo s polonja ritjauv. »Hvala baugi, leko mo televizijo gledala v künji pa mi nede trbelo stati.«

Tak dobra oddaja je bila, ka je Rejzika v noči do dvej pred televizijonom sejdla. Zazranka se je na tau prebūdila, ka sauseda pes fejst laja. »Ka vrag, tauvajdje odijo na nauvo leto?« Brž je s sponsele staučila pa vcuj k okni skaučila. »Jaj, kak sam naura, vejpa nauvo leto je, pa friškāt odijo. Dobro, samo naj odijo, k meni tak ne pri-dejo.«

stala. »Jaj, namē njajte, ka namē rit boli!«

»Vej de vas te ešče potejn rit bolejlā,« je pravo Pištak pa so s korbačom tak ta vužgali po Rejzikini riti, ka je cviknila. »Jaj, enejte, rejsan me boli rit, tau je nej norija!«

»Tak vejmo mi tau, zato vas friškamo, naj zdravi baude-te,« so go vsi trge začnili friškati. »Friški, friški bojte, zdravi, zdravi bojte...«

»Njajte me moški, tau fejst štjipe,« kriči Rejzika pa beži notra v sobo.

»Dapa ovak ne vala,« so se smejali moški pa hajt za njauv. Drugo je nej vejdlā, notra je v postelo skaučila pod dunjo. Dapa nej mejla sreče, zato ka ji je rit zato vōvisala.

»Dobro, telko je že dojšlo,« je pravo Franci drugim. Rejzika je ešče eden čas pod dunjo potegnjena bila. Za par minutov, gda je že vse tijo bilau, je glavau vōpotisnila pa vidla, ka moški ešče itak tam stojijo pred postelov.

»Ka čakate zdaj, vejpa idte že vragaum. Nej vam ešče dojšlo? Do tejsa mau me je samo bolejlā rit, dapa zdaj že tak poznam, kak če bi na vaudjaldje sedla.«

»Dočas nikam nemo šli, ka plačo ne dobimo!«

»Kakšno plačo vam trbej zatau, ka ste me vkūpzoštjuka- li?«

»S palinkov nas leko vōplāčate,« je pravo Pištak.

»Ka baude te, če vam go ne dam?«

»Če ne date, te mo vas zna- uva začnili friškati!«

»Jaj, samo tau nej. Te vam bola dam palinko.«

Pomalek se je vōzavlekla s postele pa v špajz ūšla po palinko. Moški so dočas v künji k staula vseli.

»Zato je nej tak lagva ženska ta Rejzika,« je pravo Pištak. »Tau sam mislo, ka nas tak zaženē. Sploj pa zato, ka smo go tak fejst pofriškali.«

»Tū je palinka, moški,« kriči Rejzika pa glaž palinke na sto deja. Tri kupice puno naleje pa pred vsakšoga eno dola deja.

»Na, te na zdravje,« je zdi- gno kupico Franci. Kupice so kloncnile pa z očami vsakši na plafon pogledne. V tisto sekundi jim je glava re- deča gratala, sape so nej dobili pa eden za drugim so vō iz rama odleteli.

»Blajženo nauvo leto, moški!« je kričala za njimi Rejzika pa se tak fejst smejala, ka ona pa zato nej dobila luf- ta.

»Zdaj je dobro vōzdelala z nami,« pravi Pištak, gda je že malo do lufta prišo. Skur smo se nej zasapili s tej pre- kleti „šarkanjom“.

K. Holec

Borovo gostüvanje brez meje

Društvo za lepšo ves v Števanovci s pomočtjauv vesi pa Društvo Čep-Čepinci, gasilskoga pa športnoga društva v Čepinci organizira BOROVO GOSTÜVANJE 6. februara 2005 od Čepincjaj do Števanovcjay.

Pismo iz Sobote

Kafej

Nikom na taum svejti nej trbej tumačiti, ka je kafej. Bole včeni lidge pravijo, ka smo v Evropi spoznali kafej po tistom, gda so Törki oprvin prišli pred Wien. Po tistom, gda so jih odgnali, so med vsejmi rečami najšli kafej to. Tak leko povejmo, ka poznamo kafej že skur petstou lejt. Od te pa do gnes so s kafejom sami problemi. Dapa demo po nikšnom redej, če je tou spoj mogouče.

Že v tisti davni časaj so se najšli krali ali pa cesari, ka so lüdstvi nej dopistili piti kafeja. Tak si leko brodim, ka je kafej brž trno popularen grato, najbolje pri tisti bole pejneznati lidaj. Pili so ga na skrivoma, pa vsem na očaj, pa znouva nekrivoma, tak kak so zapovej dali prejdni. Svejt se je obrač naprej in z njim lidge. Po stou pa stou pa eške stou lejtaj je kafej pomalek več nej biu pijača samo za tiste spuno bukso, liki so ga začali piti vsi poprejk. Tak smo si tou pijačo k sebi vzeli, ka brezi nje več ranč ne moremo živeti. Dapa prišli so časi, ka je kafeja nej bilou. Nej, niške ga je nej doj zapovedo. Živeli smo v tisti socialistični časaj, gda si v krčmi kafej leko doub, v bauti pa nikak nej. Če pa si ga v bauti tū pa tam najšo, si zanj plačo cejlo malo bogastvo. In smo na velko odli v Austrijo. Na kile pa na kile kafeja smo prejk granice zvozili domou, kak če bi ga polagali živini za krmo. Kamakoli si prišo komi na doum, te je najprva pito, če boš piu kafej. V tisti časaj smo eden na drugoga nej gledali stoj kakšen auto ma na dvouri ali pa kakšen ram si je zazido. Tisti, steri je največ kafeja doma vküper nagrabo, té je biu najbolje naprej valaum. Mi s kakšno kilo ali dvejma kafeja smo nevoškivo gledali na držine s tresti ali več

kilami črnoga kavinoga zrnja. Na, vej je tou to minoulo.

Gnesden so s kafejom vcejlak drugi problemi. Najprva poglednimo v šalice s kafejom po mnogi krčmaj. Dosta lidi si vöodabere, v stero krčmo ali pa v kafe bar odi na kafej. Po tistom, kak vsikš svojoga konja vali, je najboukši kafej ranč v tistoj krčmej ali kafe bari. Ništerni indri ranč neškejo spiti eno kaplo kafeja nej kak samo v svojoj krčmi in pri svojom stoli. Drugim je nej tou najbole važno, samo naj kafej dober bou. Na, tej radi kölnarce ali pa kölnare mantarajo, ka je biu kafej včera dosta boukši, kak pa je gnes. Ranč tak de steri od nji tumačo v drugoj krčmi, kak v sousednoj krčmi boukši kafej vejo sküjati. Ja, s kafejom so vsigdar nevole. Doma ranč tak. Doma se leko domanji trno vküper sfadijo, če je kafej preveč pocukrani, nej zadosta krepek, preveč britek pa vse takšo se leko godi. Kafej nam je tak v žile prišo, se vmejšo vküper s krvjou, ka ništerni zazrankoma odijo po nogaj, dapa eške itak spijo. Kuman, gda kafej spigejo, začajo pomalek gledati kouli sebe. Gda drugo šalico v sebe vlegejo, že čüjejo kaj kouli sebe, ka njim stoj guči, po tretjoj pa sami že to gučijo. V službi pa je kafej mali boug. Gda se na tistom mesti pomalek pige vö iz šalic, nega nika na toum svejti, ka bi leko tou zmouto. Kafej je najbole prejdne delo v službi. Brezi njega se nika ne more začiniti in nika zgotoviti. Tisti, steri kakšno silo ma, ka mora kaj obrediti, tam v službi pa ranč kafej pigejo, si je vruga na šinjek spravo. Ni gdar njemi tistoga ne naredijo. Na, če njim prinese kakšen pakli ali dva kafeja, leko, ka se njemi posreči, le-

ko, ka dobi tisto, ka je proso pa že davnik plačo to.

Nakraji pa poglednimo eške k nam domou. Pri nas preci kafeja küjamo. Ge ga najraj pigem v varaši v kakšnom kafe bari. Vej doma to, dapa tam vsikšoga poznam, v krčmej pa nej. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, to trno rada kafej pige. Una je med tistimi, ka ne more živeti, če zazrankoma tri šalice v sebe ne vlige. Dapa tou še bole rano, gda smo eške vsi doma. Po tistom odidemo v službo in soulo. Eške ne odidemo za kükeu, že prejk ceste mašejra naša sousedica Rozina, trno mou dra ženska. Po tistom se sküja eden reden pisker kafej, ka njima dojde do podneva. Pri tom litri kafeja rešavleta probleme pa delata nouve. Tak dostakrat nema časa obed sküjati in gratajo vcejlak nouvi problemi. Dapa nej je tou najvejkša baja. Od telko kafeja vcejlak snena grata. Si leko broдите!? Popodnevi de spat in se zbidi po kašnoj vöri, vöri pa pau. Po tistom je ranč takša, kak je bila zazrankoma. Po trej šalicaj grata kelko telko normalna. Dapa tou je eške itak nej vse. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, nas prosi, skur nam zapovej, ka morava z ženo vküper z njou piti kafej. Dapa tou je eške to nej vse. Njena najboukša padaškinja in naša sousedica Rozina jo je navčila šlogati vö iz kafejove šalice. Tak me je pred sebe vzela, ka mi vöprešté, ka vse me eške čaka v žitki. Spiu sam kafej, šalico kouli obrno in čako. Za eno pet minutov jo je vzela v roke. Poglednila je ta nut, po tistom na mene, eške gnouk ta nut, mene eške bole globoko v oči in prajla:

-Boug moj, boug moj, nikše velke probleme vidim.

Na, vidite, ka so s kafejom vsigdar problemi bili.

Miki

Zaka mam ženske rade moške?

Sombotelski moški so letos pozdravljali ženske s pesmimi, štere so najšli na interneti. Ženske so to nej manjaste bile, pa so to nika ziskale. Po interneti so spitali ženske, zaka majo rade moške. S te odgovorov smo ništerne vöodebrali, za štere mislimo, ka za nas to valajo.

Zatok, ka nam sagrejavajo naše, vsikder mrzle nogé.

Zatok, ka nam zmasirajo (h)rbet, gda smo zvečer trüdni.

Zatok, ka tak lepau denejo, gda se obrijejo.

Zatok, ka njim ne spadne zmetno, če morejo posaudu prati.

Zatok, ka so nej čemerni, če je na omari prá.

Zatok, ka se njim vidi naša stara, vöflegnjena pižama.

Zatok, ka smo njim seksi v stari macakolajč to.

Zatok, ka ne gučijo čü, gda mi vozimo auto.

Zatok, ka ne lučajo tá svoj grant po cejlj izi.

Zatok, ka – če je lepau prosimo – nazaj dejejo desko na WC, gda kükajo.

No, zdaj smo že skor pri tistoj temi, o šteroj moški največ gučijo. Ka moški najraj majo. Ka mislite, ke je tau? Tau smo mi, ženske. Zatok so v Somboteli dobili moški edno žensko (torto).

Zlato božično drevo

Pred nekaj meseci sem pisala o pogovoru z direktorjem Interšpara, velikega nakupovalnega centra v Szombathelyu gospodom Lajošem Talaberjem. Povedal mi je veselo novico, da je obrat dobil državno priznanje, posebno nagrado, ki se imenuje »Zlato božično drevo«. To priznanje je prejel za to, ker se razvija njegov obrat najbolj dinamično med devetnajstimi istoimenskimi centri na Madžarskem. Nagrade so pred kratkim podelili v mestu Eger. Gospodu direktorju in njegovim sodelavcem čestitamo za priznanje in jim želimo še veliko uspehov.

Povedal je, da je zelo ponosen na rezultate, ki jih je dosegel, odkar so mu zaupali to odgovorno funkcijo. Hvaležen je tudi svojim sodelavcem, ki skrbno in vestno opravljajo svoje delo, kajti brez njihovega sodelovanja on ničesar ne bi mogel doseči. Koncem tedna vabi vseh svojih stodvajset sodelavcev na skupno slavnostno večerjo.

Ž.G.

Klajfe

Nin na taum svejti geste eden varaš. Tou je takši varaš, ka je eške itak ves, pa že na pou varaš. Dosta takši na pau varašov pa na pau vesi geste vseposedi. Za tou našo pripovejst je njegovo menje nej važno. Bole je tou važno, ka se je v tom na pau varaši godilo. Dapa kak najprej poglednimo, kak vovi di. V njem geste eden mali pa eden malo vekši hotel. Tam leko najdemo pet velki baut pa dosta menši. V njem se da videti njegvi center, park, pošta, športni center, dve osnovnivi šouli pa ena mala gimnazija, cerkev pa ena kapejla, skur vcejlak posenjeni potok, stari rami in najbolje nouvi, pa ške vse kaj drugoga. V tom varaši majo svojga župana, majo plebanoša to, majo policaje, pidjance, čedne lidi, siromake, majo modrijaše, varaško bando, varaške novine, varaško televizijo, pa varaške klajfe to. Za varaške klajfe nega pauze, nega počivanja, za varaške klajfe nega dneva pa nej nouči. In od tej varaški klajf guči ta pripovejst.

Kak najprva moramo spoznati dva človeka, njou pa njega.

Una je v tisti časaj bila stara kouli trestji lejt. Povejmo, ka so jo krstili za Kristino. Ta Kristina je eške gnesden poznana skur vsem lidam v varaši. Takšo službo je mejla. Moški so jo trno radi vidli. Njive glave so se obračale za njou, ka je rejšan lejpa bila s črnimi dugimi vlasami, živimi očami pa punim tejlom. Kristina je pa nej moškov gledala, kaj dosta gledala, ranč nej po tistom, gda se je po dve lejtaj razpatala od moža, steri je preveč rad ženske emo.

Povejmo, ka je njemi menje Rudi. Un je biu v tisti časaj telko star kak una. Tak je ške gnesden, tou, ka sta gnako stariva. V pau varaša pa pau vesi je začno odti malo po tistom, gda se je Kristina razpatala. Takšo službo je emo, ka je prišo skur vsikši keden za eden den, dva dneva ali pa tri dni. Un je nej

zatok biu razpitani, ka se je nigdar nej ženo. Na, ženske pa je rad emo. Pa je tak Kristino to brž v pamet vzeu, gda sta se zavolo službe oprvin srečala pa po tistom eške dostakrat. Njoj se je ednoga dneva oprvin po žalosti za tistim njenim možoum v sprtolejtnoj svetlini. Tiste njene velke oči so dobile ranč takšno svetlino, njemi pa je stopaj grato nikšen napočen, kak če bi nej vedo, naj de naglo proti njej ali pa se stavi nin na pau pouti. Oba nagnouk sta pomalek gor prišla, skur vsigdar trno veseliva, gda se leko vidita, se pogučavleta, smedjeta, se šalita ali pa sta samo brezi rejči eden blüzik drugoga.

Povidla sta se eden drugomi, dapa tou sta si nej vüpala vöovaditi, nej una njemi in nej un njoj. Kak če bi se bojala, ka leko vse odide nekam daleč, če steri kaj povej od toga. Lejta pa so šla tade, kak vsigdar dejo in nika ne spitalvejo pa nika ne povejo. V tej lejtaj je vse vövidlo kak kakšo velko padaštvö. Rudi pa Kristina sta se srečala zvün službe to, če je prilika bila. Dapa skur nigdar samiva, vsigdar so bili kouli od njiva padaši. Tak so se vküper šalili, so kaj spili, se kama odpelali z avtonami pa so se najšli za rojstni den ali za kakši drugi svetek od kakšoga padaša. Una je po tistom šla vsigdar domou v svoj mali ram na kraji varaša, un pa v tisti menši varaški hotel, kama je odo spat v vsej tej lejtaj. Rudi si je brodo, kak bi bilou, če bi vnoči pocingo na njene dveri. Kristina si je brodila, kak bi bilou, če bi se Rudi v kmici postavio pred njeni ram. Tak sta brodila eden na drugoga, lejta pa so šla tade, kak vsigdar dejo in nika ne spitalvejo pa nika ne povejo.

Vmejs se je Kristina spoznala s kakšnim moškim, Rudi pa z ženskami. Dapa vsigdar sta skrb mela eden pred drugim, naj tou niške ne vej, naj tou niške ne zvej. Kak

kakšiva mouž pa žena, steriva eden pred drugim skrivleta doj zapovedano lübezzen. Smeja vrejden je biu tej od njiva straj! Zaprav je šlou za dva straja. Prvi straj je biu pripoznati eden drugomi lübezen, drugi straj pa je biu, naj niške ne zvej, če se je steri doubö s sterim drugim. Tou svojo skrito lübezen pa sta kcuj k tomi zvala za padaštvö. Rejsan smeja vrejdeno!

Vejn bi tou trpelo eške gnesden, če bi nej bilou ene sobote, tiste sobote, gda sta bila tak mali pa kak velki varaški hotel puniva. Rudi si je že brodo, ka odide v kakši hotel v sousedni varaš. Dapa s Kristino in njenimi padašami so malo duže pili, bili trno veseli, kouli pounoučti pa so krémö doj zaprli. Že se je skur vseu nut v auto, gda je Kristina dun spavila vö iz sebe.

-Zdaj se je nej dobro pelati. Nika si spiu, leko te stavijo policaji, - je gučala nekam kouli sebe, v oči ga je nej vüpala pogledniti. *-Leko spiš pri meni, na, škem prajti, pri meni doma. Ge mo spala v svojoj sobi, ti pa v tistoj maloj pri künji.*

Rudi je nej mogo prajti, ka nej. Peški sta odišla na kraj varaša do njenoga maloga rama. Nika maloga sta eške spila, se zgučavala, po tistom sta šla spat. Kak je povedala Kristina, una je spala v svojoj sobi, un je spau v maloj sobi pri künji. Trno lagvo sta spala tou nouč. Rudi si je želo k njoj pa je nej vüpo. Kristina ga je škela pozvati k sebi, pa je straj mejla, ka povej, ka nej. Un je vüpanje emo, ka ga una pozove, pa je zato nej mogo spati. Una si je želejla, naj Rudi kaj naredi, pa je to nej mogla spati. Bila je tou takša nouč, kak so bili vsi dnevi, vsi meseci in lejta od Rudiija in Kristine. Dapa po vsakšnoj nouči pride den. Prva je stanila Kristina. V künji njima je delala zajtrik. Po tistom je iz posteale prišo eške Rudi. Najprva sta pila kafej in eden drugomi lažala, kak lepou je bilou spati. Med tem se je na

šparati segrejavalo mlejko, se segrelo, začalo vreti, dokeč je nej skipalo. Rudi je eške tak na pou oblečeni gore oupro okno, naj se zlüfta. Venej pa so lidge ranč šli k meši. Gledali so ta proti okni Kristinoga maloga rama, na sterom je biu Rudi. Vsem se je lepou poklono, uni so se poklonili njemi.

-Boug moj, kakše klajfe do zdaj vöspravljali pred pa po meši, - si je na glas brodo, Kristina pa se je samo smejala.

Ranč tak je bilou. Že za pet minutov so vsi, ka so šli k meši, vedli povedati, kak de se Kristina pomalek ženila, ka je že kusta to in tou v tretjom meseci, njeni moški pa je tam doma vse povrgo in se znoso k njoj. Za edno dobro vöro so od toga klajfale vse varaške klajfarce pa če so bile pri meši ali pa nej. Od tiste nedele tadele sta bila Rudi pa Kristina v očaj napou varaša in pou vesi kak mouž pa žena. Njiva dva pa sta eške itak straj mela.

Devet lejt je minoulo od tistoga, gda sta se oprvin spoznala. Po vsej klajfaj bi že mogla biti davnik oženjeniva, Kristina pa bi že mogla roditi pred tretjim mesecami. Dapa iz vsakšne klajfe, ka se je vöpokazala za vcejlak naopačno, so vöprišle tri nouve. Njiva dva pa sta se samo smejala, se šalila iz toga in si pripovedjala, ka sta njiva samo trno dobriva padaša. Dokeč, dokeč je nej ednoga dneva Rudi prišo trno žalosten v mali varaš. Dugo je nika nej gučo, dugo je nika nej povedo, ka njemi leži na srcej. Ka je nika nej vredi, je Kristina brž vpa met vzela. Slüzba je minoula v nišknoj čüdnoj žmečavi, v sivom dnevi. Po službi jo je pouzvo, če leko deta v krémöu, dapa samiva. Trno rada je bila, ka ta leko samiva. Rudi je biu prvi tam. Sejdo je za stolom, gledö pred sebe pa je nika nej vido. Kristina je dugo stala med dverami. Gledala je v njegovi žmetni šinjek, v doj spuščeno glavo.

-Vslüzbi so mi včera prajti, ka sam eti pri vas zgotouvo. Že drugi keden mogo iti v eden drugi varaš, daleč od tec, - je nej zdigno glave, nej jo je pogledno, gda ga je pitala, ka je naoupak z njim. *- Pouzvo sam te, ka vzemeva sloboud. Brodim si, ka se več ne vidiva.*

Kristini se je vidlo, kak če bi jo nekak polejo z ledeno vodou. Cejla trda je gratala. Eške njoj se je šinjek vujgno, glava se je spistila. Tak sta sejdl in eden je več nej povedo edne reči nej.

-Tak, zdaj pa moram iti, zbougom, Kristina, - je kuman spravo vö iz sebe.

-Zbougom, Rudi pa naj ti žitek odi po srečni potaj, - je kuman stanila na meke noge Kristina.

Segnila sta si v roke. Vküper sta stoupila, ka se küšneti na lice. Pomalek sta šle lici edna proti drugi. Že sta se skur doteknile edna druge, gda je tejlö naredlo tisto, ka je pamet nej mogla narediti. Lampe so se na pou oprejte najšle same od sebe edna na drugi. Zakelile so se vküper, gezika sta se srečala.

-Nesškem, ka odideš, - njemi je šuktivala na vüjo.

-Rad bi ousto pri tebi, - jo je pogledno v oči.

Biu je eške sveteu den, gda sta z rokou v rokej odišla proti njenomi malomi rami. Eške v istoj minuti so klajfe kak vijer napunile na pou varaš pa na pou ves. Gučale so, ka sta se znouva najšla, ka ta se za eno ali dva mejseca ženila in ka je una že gvüšno kusta, če je pa eške nej pa gvüšno bou.

Na, zdaj so klajfe istino mele. Vse je tak bilou, kak so pripovedjale. Rudi pa Kristina ške gnesden živeta v pou varaši in pou vesi. Ram je zdaj že gnouk vekši, trgé mlajši se naganjajo po njem, Kristina pa vsikšo nedelo zazrankoma pisti, naj mlejko skipi po šparati, Rudi pa gor opre okno, ka se leko lepou pokloni lidam, ka dejo k ranoj meši.

Miki Roš

OTROŠKI

Mlašeči guči pri Malom potoki

KOTIČEK

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse tiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čüle čuda mlašečoga pogučavanja in tou eške itak poslušajjo.

Snežg, led pa ške voda

Bila je zima, kakše so gnesden bole narejdi. Bila je zima, ranč takša, kak jo poumnijo dejdeki pa babe. Bila je zima s snejom prejk kolén pa z mrazom do čunt. Ja, takša zima je zaodila mlajše iz Male vesi. Maloga potoka so ranč nej vidli skouzi oukna, telko snejga se je nametalo. V takšnoj zimij je nej bilou mlašeči gučov pri Malom potoki, steri je teko čistak pomalek pod kusto ledeno skourdjo. Ja, takša zima je bila pa eške vsikši den je spadno novu snejg.

V tej dvej kednaj so mlajši zazrankoma samo šli v šoulo pa po tistom brz nazaj domou za toplo peč. Nej čudno, ka njim je falilo vse tisto, ka so šegou meli delati.

- Zavolo takše redne zime ste bar cejle dneve doma, - si je na glas brodo oča male Rožike. - Zdaj se nikak bole čütimo kak držina. - Naj samo takšo vrejmen dušo trpi, - si je nej na glas brodila od Ferina mama, li je tou praja, naj vsi čüjejo. - Cejle dneve je doma in v šouli pravijo, ka se je trno poprav. Tak dobro se je nej nigdar včiu.

- Rejsan je lejpa zima, - je nut v peč naložo drva dejdek maloga Tonija. - Zdaj vejmo, ka nikše sumarije pa norije ne dela kouli po vesi.

Vse takšo so se zgučavali, da pa kak povedano, po dvej kednaj je snejg enjo, oblaki so odišli nikam inam, v süji mraz je posijalo sunce. Istina, ka je eške itak bilou nebesko mrzlo, ali tak nagnouk je mlajše začnilo vlejčti tavö.

Kak so prišli iz

šoule, pogeli obed, že so nstrgavali, steri prvi stoupi prejk praga. Prvi je tou naredo najstarejši med njimi, Feri. Tam pri gračenki, ka se ga je spoj nej vidlo, je začno vküper kotaliti snežene krugle. Neje minaulo deset minu-

tov, že so njemi pomagali delati sneženoga deda vsi mlajši iz Male vesi.

- Tak velkoga naredimo, ka ga je eške nigdar niške nej napravu, - si je fudala v mrzle roke Jolika.

- Tak de visiki, ka do ga vidli es k nam iz varaša, - si je brišo smrkklavi nous mali Toni.

In so ga delali. Kotalili so vküper velke snežene krugle, dokeč je nej kmica gratala. Nouč pa v zimij brz spadne, tak so največjoga sneženoga deda té den nej zgotouvali. Gnako je bilou na drugi den. Bole so se paščili delati, bole ji je lovila kmica. Nouč je spadnila eške prva, kak ji je redno mrzlo gratalo. Na tretji den pa ji je spoj nej mrzlo bilou. Od nekec je že vnoči podpino topel vöter, fudo je cejli čas, gda so sejdlj v šouli, na nebi pa je sijalo sunce. Gda so po obedij prišli do sneženi krugau za največšoga sneženoga deda, je od vsikše ostanilo samo polonje. Topel vöter pa sunce ji je pogelo na pau. Z

velko silo so je začali znouva kotaliti vküper, dapa snejg je grato vcejlak moker in žmeten. Pomalak so nej več ene mogli geniti od žmečeve, ka bi pa edno na drugo dejvali, od toga pa je ranč niške nej brodo. Tam za štiri ali pet dni je snejg ostanu samo eške v mrzli senčaj pri laugi. Led na potoki se je tö taraztoupou. V njem je bilou vsikši den več vode. Blata je bilou do koulen, ranč tak kak je bilou eške en keden nazaj snega.

- Telko blata je vse koulivrat, ka bi leko delali blatnoga deda nej pa sneženoga, - je čemerasto plüno v blato Feri. - Če bi nej v šoulo odli, bi ga gvušno zgotouvali.

Tou slednje je povedo čistak potiüma, naj ga ne čüjejo njegvi domanj.

- Vejn bi leko ribe v Malom potoki delale sneženoga deda, vejje pa naš snejg doteko v potok, - je pravla eške mala Rožika.

- Ti si vcejlak naopak brodiš, - je spoj nej plüno Djoužek. - V potok je nej odteko snejg, liki je tekla voda. Potom takšnom bi ribe leko delale vodenoga deda, nej pa sneženoga. Tak, ka boš vedla!

Kakkoli že je bilou, trda pa mrzla zima je za tisto leto odišla tak, kak je prišla. Mlajši so se znouva potegnili v domanje rame, vej pa po blati tacati je nej glij lepou. Starišom pa starišom se je tou trno vidlo, mlajšom pa malo menje. Zato so meli na poui iz šoule šegou spejvati tisto poznano noutu *Sprtrolejtle blüzi ide, vse se njemi veseli...*

Miki Roš

KAUT

Trst: Slovenska manjšinska koordinacija KAKO DO DOBREGA ZAKONA

Na zadnji seji Slovenske manjšinske koordinacije, ki povezuje krovnne narodnostne organizacije iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske in je bila ustanovljena letos, so v Trstu razpravljali o nastajanju zakona, s katerim bo Slovenija opredelila sodelovanje in obveznosti do Slovencev v sosednjih državah in po svetu, ter načrtih, ki jih organizacija ima v letu 2005. Kot gost je sodeloval slovenski generalni konzul v Trstu Jože Šušmelj, ki je poudaril, da so konzulati v Trstu, Celovcu in Monostru (v Zagrebu opravlja enako vlogo slovensko veleposlaništvo) zelo pomembna vez med Slovenijo in Slovenci v sosednjih državah. Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze in prvi predsednik SLOMAK-a Rudi Pavšič se je najprej ozrl k političnim spremembam v Sloveniji, ki so prinesle tudi več novosti, povezanih s Slovenci v sosednjih državah in po svetu. Ena pomembnejših je imenovanje državnega sekretarja (Franc

Pukšič), ki je v kabinetu predsednika vlade Janeza Janše zadolžen za Slovence v zamejstvu in po svetu. Z državnim sekretarjem in novim predsednikom parlamentarne komisije za manjšine Janezom Krambergerjem se bodo predstavniki SLOMAK-a pogovarjali kmalu po novem letu. Že januarja bodo navezali tudi stike z odborom za manjšine pri Svetu Evrope in s tem vstopili v širši prostor, kot edinstvena povezava manjšin v Evropi.

Za Slovence v sosednjih državah je zelo pomembno, kakšen zakon bo sprejela in kako bo urejala odnose z njimi Slovenija. Natančno še ni znano, kdo bo nosilec zakona. Osnutek pripravljajo v državnem svetu, neuradno pa je slišati tudi, da bi v razpravo v državni zbor vnovič ponudili predlog zakona, ki ni bil sprejet v prejšnjem mandatu, in z njim niso bili in niso zadovoljni tudi Slovenci v sosednjih državah. Njihov predlog je, da bi sprejeli zakon, ki bi opredeljeval odnose do Slovencev v zamejstvu, in zakon, ki bi urejal stike s Slovenci po svetu. Ako ne dveh zakonov, pa v skupnem jasno ločitev teh dveh različnih vsebin. Ob teh dilemah predsednik SLOMAK-a Rudi Pavšič poudarja, da bo boljše, če zakona dalj časa ne bo, kot hiter sprejem slabega zakona. Sicer pa so v SLOMAK-u pričani, da bo Slovenija morala upoštevati njihove predloge, kajti s čim lahko argumentira zavrnitev pobud, za katerimi je enotno stališče vseh slovenskih krovnih organizacij iz štirih sosednjih držav.

V SLOMAK-u se bodo ob širših aktualnih temah ukvarjali tudi s konkretnimi problemi posameznih manjšin. Tako so v Trstu že podprli predsednika Zveze Slovencev Jožeta Hirnoka, ki je predstavil finančne težave naše manjšine, ker Budimpešta iz leta v leto zmanjšuje denar za šole, kulturne ustanove in medije. Na vladi v Budimpešti in Ljubljani bodo naslovili pismo in zahtevali tudi materialno primeren odnos do porabskih Slovencev. V Trstu so se dogovorili, da bo naslednja seja SLOMAK-a na avstrijskem Koroškem.

eR

MLAŠEČI

S pomočjavu...

Blüzi pauti na ednoj vöbrnjenoj drejvi sedita müš pa eden elefant (slon). Tam se mimo šeta edna krava pa tejava dva etak pita: »Sto je pa tau veliko drejvo vöbrno?«

Müš pa: »Ge. Istina, ka mi je elefant malo tü pomago.«

Vizitka

Giza že sama ne vej, kelkokrat se je ženila pa razpitala. Etognauk je srečala svojo padaškinjo Trejzo. Trejza ji etak pravi: »No, čujem, ka si se pa oženila. Sto je pa te zdaj tvoj mauž?«

Giza pa: »Jaj, malo čakaj. Tüj v taški mam vizitko (névjegy), včasín poglednam, ka je ime tomi človeki.«

Radost

Alfonz napona nika napravi pa ga te pred birovijoj postavijo pa ga v vauzo zaprejo. Etognauk je pä pred birovijoj stau, gda me je birauf etak pravo: »Samo ge sam vas že šestkrat osauo. Ne mislite, ka bi se vam trbe lo pobaukušati?«

Alfonz pa: »Baug vas mantüj. Gospaud birauf, vi si tau ranč ne morete zmisлити, kakšo veliko veselje je, gda se iz vauze vöoslobodim.

Mrla je

Lujzek se je etognauk srečo s svojim padašom Gustekom, steri je etak pravo: »Lujzek, čujem, ka si pokopo svojo ženo.«

Lujzek pa: »Ka bi pa delo, če je gnauk mrla?«

Po glasi tü

Gaži je etognauk gor poisko svojga padaša Kalmana, šteri strašno dosta dece ma. Kak etak nut staupi, strašna vonjila ma v naus vdari, deca je pa tak zamazana, ka se vidi, ka so se že več mejsecov nej mujavali. Gaži etak pravi Kalmani: »Ti, padaš! Nej bi trbe lo tau deco doj zaprati?«

Kalman pa: »Zakoj bi je trbe lo prati. Dober oca po glasi tü spozna svojo deco.«

Mir

V držini je velka rabuka nastanila. Lujza se tak dere s svojim možaum, ka si ranč luft ne gemle. Etak krči: »V te zakon sam vse ge prinesla, stanovanje, pohišstvo, auto, pejneze, dejte.«

Mauž Pištak nika ne guči. Zdaj se pa Lujza etak dere z njim: »Emo si ti kaj pred tistim, ka sva se oženila?«

Pištak pa samo tolo pravi: »Emo sam, buma. Mir sam emo.«

Baugina margejtica (pikapolonica)

Mali Šanji je vleti cejli den po sonžetaj, po travnikaj lejto, veselijo se je počitnicam. Etognauk je podne domau prileto, ka je že lačen bio pa je etak pito svojo mater: »Mama, ribizli ma noge?«

Mama pa etak: »Jaj ti mali norc, gde pa ribizli noge ma. Vejš, ka je nejma.«

Mali Šanji pa zdaj etak pravi: »Oj, tistoga njegovoga, te sam ge gnes pa baugino margejtico djo.«

Gda si go pa spozno

Gusti pa Lujzek sta se etognauk srečala pa sta malo k Cifri šla, vej pa eške na nji-vaj ali vanej nika ne more človek delati. Pripovedjeta si, malo špricare požirata, gda se gnauk samo Gusti tau-ži Lujzeki, ka je prej, buma, on s svojo ženauv nikak nej zadovolen.

Lujzek ga pa zdaj etak pita: »Pa gda si te ti tvojo ženo spozno? Spominjam se, ka si se tak na silo ženo.«

Gusti pa etak pravi: »Gda sam go spozno? Po tistem, kak sva se oženila.«

Velki grej

Pištak je pred drugo svetovno bojno bio mladi pojep. Eden den je gor poisko edno šlogarco (jósnó), naj bi ma prorokúvala, ka njega čaka v življenji.

Ova zdaj karte vösklade pa etak začne gučati: »Mladi človek, moje karte tak kažejo, ka za vas volo de dosta milijonov lüdi moglo mrejt-

ti.« Pištaki so na tau vse vlastje gor stanili, ranč nej vedo, kak je od te ženske vöprišo. Vzejo se pa brez cilja tak samo odo, gda se gnauk samo na železniškoj postaji na štrejkaj najšo. Vido je, ka se eden cug približava, na tauj štrejki pa eden mali pojep stoji. Ta skauči pa ga doj s štrejke potegne v slednjom trenutki. Tak si mislo, ka je te zdaj ednoga človeka itak leko rejšo od smrti, če de on rejsan takši velki grej emo. Gda je cug tadala copoto, te je pito maloga pojba: »Ka ti je pa ime?«

Mali pa etak: »Adolf Hitler.«

Debela ženska

Panka je sploj debela gratala, že več kak 110 kil vaga. Napamet vzeme, ka se za toga volo njeni mauž nika vkraj drži od nje, več je nej tak prijazen, pozoren, kak gda je eške nej tak krepka bila. Etak se pa odlauči, ka de k doktora pa de prosila vrasstvo, naj bi malo leko doj pistila.

Doktor ji etak pravi: »Gospa, ja dosta vagate pa tau je nej zdravo. Po tejm toga buma drugo ne smejte gesti, kak kakšo zelenjavo, sad, kakši nej žirovan sir.«

Panka pa zdaj etak pravi: »Dobro, dobro gospaud doktor. Samo mi tau povejte, ka tau, ka leko gej m, tau pred rednom gestiji morem k sebi vzeti ali po tistem, gda se nagejm.«

V velkom varaši

Alfonz v ednom velkom varaši dela. Zgodilo se je, ka gda je mesečno plačo gorvzeo, je s padašami cejlo plačo zapijo. Živeti pa trbej, zatok je domau v telegrami etak piso: »Oča, lepau vas

prosim, pošlite mi tak nag-nauk 20 gezero forintov.« Na drugi den je prišo telegram, gde oče etak piše: »Tisti telegram, gde prosiš 20 gezero forintov, smo žau, nej dobili.«

Iz lufta

Gaži buma sploj po srmaškom žive, kuča je samo edna mala lüknja pa ta se vküp obrača. Kak je že pri etakši držinaj šega, deca se pa eden za drugim nut poklanja. Eden lejpi den se je že peti mali pojbič naraudo v tauj lüknji, gda vekši pojbič etak pita oča: »Oča, moj mali brat je iz lufta prišo?«

Oča ma pravi, ka ja. Zdaj pa mali pojep etak pravi: »No, te mali je pa ja velki norc. Kak je pa leko tisto lejpo sivo nebo tam njau pa es v tau lüknjo prišo.«

Že dejte tü

Vsakši vej, kak je Ivan škrklavi pa šparavan. Etognauk je vküp prišo v klubi s svojim padašom, šteroga je že dušo nej vido pa se ma je etak valo: »Vejš, Gusti, že tri deteta mam. Moja žena je vse tri doma na svejt porodila. Ka mo ge v špitala pejnaze nase?«

Gusti pa zdaj pita Ivana, če je vsakšo rojstvo srečno skauz šlau, če so nej bile kakše komplikacije.

Ivan pa: »No, tau tretjo dejte se je malo zmetno narodilo. Ka je pravica, je pravica. Depa gda se je moja žena že več vör mantrala, mi je napamet prišlo nika. V prgiško sam si sipo drauvne pejnaze pa sam pri posteli malo cingo s tejm pejnazi. Pa te šec pec, dejte je že glavau vötiskalo.«

I. Barber

Poslovalnice Nove Ljubljanske banke

v Pomurju

Tudi porabski Slovenci lahko varčujejo v naših poslovalnicah!

Želimo Vam srečen Božič in uspešno leto 2005!

ljubljanska banka

Nova ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Pomurje

POT DO ZADOVOLJNIH ZAVAROVALNICE IN POSLOVNEGA USPEHA

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D. OBMOČNA ENOTA MURSKA SOBOTA

triglav
ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

S ciljem dolgoročnega razvoja in rasti podjetja smo se v soboški enoti Zavarovalnice Triglav, d.d. odločili za popolno odprtost v okolje s katerim živimo in za katerega dihamo. Sledimo sodobnim spoznanjem poslovnega sveta, uvajamo najnovejše metode in postopke za izboljšanje in racionalizacijo delovnega procesa. V podjetju rešujemo probleme kreativno in v heterarhični organizaciji. Posebno pozornost posvečamo kakovostnim in partnerskim odnosom z našimi strankami. Ker se zavedamo, da je naš uspeh odvisen predvsem od njihovega zadovoljstva in zvestobe, smo uvedli koncept CRM (Customer Relationship Management oz. Celovito upravljanje s strankami). Vemo, da jim je poleg kakovosti in cene storitve najdragocenejši čas. Zato smo z izgradnjo Središča za stranke (na sliki) poskrbeli za še hitrejše, lažje in prijetnejše poslovanje z nami.

Kakovost naših storitev poleg potrditev skozi vsakdanje delo dokazujemo tudi s standardom kakovosti ISO 9000, ki smo ga prejeli leta 2002, že leta 1997 pa smo kot prva zavarovalnica v Sloveniji prejeli certifikat kakovosti ISO 9002. Ob tem smo prejemniki dveh priznanj »Na poti k učečemu se podjetju«, ki ga podeljuje Inštitut učečega se podjetja in priznanja za Izobraževalni management 2002 TOP 10.

ŠIROKA IN PESTRA PONUDBA ZAVAROVALNIH STORITEV

Ponosni smo na svojo močno vključenost v življenje Pomurja, zavedamo se svojih nalog in svojega pomena v ožjem in širšem okolju. Že več kot 80- odstotni tržni delež v pomurskem zavarovalnem prostoru pa nam poleg izobraženih in motiviranih zaposlenih ter kakovostno izvedene storitve pomaga vzdrževati in krepiti tudi široka in pestra paleta zavarovalnih produktov. Sledimo sodobnim zavarovalnim trendom zato našo ponudbo vsako leto obogatimo z novimi atraktivnimi zavarovanji.

**Bralcem koledarja in vsem Slovincem na Madžarskem želimo prijetne praznike,
nepozabno praznovanje
novega leta ter veliko srečnih dni v letu 2005.**

Bralcem koledarja in vsem
Slovincem na Madžarskem želimo
srečno in uspešno leto 2005

MURSKA SOBOTA

MESTNA OBČINA

Beli zakladi neokrnjene narave

POMURSKÉ MLEKARNE, D.D.
INDUSTRIJSKA ULICA 19
9000 MURSKA SOBOTA

Miklaužovo senje

V Soboti je bilao živo in veselo

V Sloveniji je svetomi Nikolaji ali Miklavž posvečeno okauli 200 cerkvi, med njimi pa je cerkev svetega Nikolaja v Murski Soboti. Miklaužovo senje ma za-

pa za velke, cipele, igrače, razno razne vore, pa oreje, sijo sadje, medenjake, medene miklauže pa parkline, pa eske marsikaj drugoga. Tak kak je v zadnji

lejtaž že navada, je tudi na tom senji bilao odanih dosta metel, po posebni cejni, tri za 1500 tolarov.

Dvakrat je na senje prišo tudi Miklavž s svojim spremstvom: dva angela pa v kožuhe oblečeni parklji z volovskimi rogovi, zvonci in verigami. Tak kak je navada, je Miklavž pridno dečo obdarovau z dobrotami in igračami, tiste lagve pa šibo.

Letos je bilau vrejme nakhlonjeno obiskovalcom Miklavžega senja, šterih je prišo več gezero od blūzi pa daleč. Malo je bilau oblačno, da pa nej premrzlo.

Tisti, šteri so nej kūpivali ali geli pa pili, so leko gledali v zrak pa opazovali balonare, šteri so se z velikimi toplozračnimi baloni zdignili nad varaš. Za vse tiste, škeri so si zaželeli muzike na senji, pa je poskrbo ansambel Halgato s svojo cigansko muziko.

Silva Eöry

tau v varaši, štero je sejem-ske pravice daubo že 1479. leta, dugo-dugo tradicijo. Vsakšo leto senje 6. decembra napuni vse glavne ulice v varaši. Tak je bilou tao leto tō.

Približno tristo bautošov pa gostilničarov (med njimi je biu prvič šef Cifrove krčme z Gorenjoga Senika Tomi Škaper tō) je postavilo svoje stojnice v Slovensko, Zvezno in Cvetkovo ulico v Murski Soboti. Vse od rani vōr je dišalo po kūjanom vini pa beršlinaj, pa tudi kakši drugi dobrotaj. Kūpiti pa je bilau mogaūce dosta vsega: škafe, posaude pa vse druge lesene reči, gvant za male

Mesarili, zabadali mo po porabskom

Slovenska zveza se trōjdi na tejm, naj stare porabske šege, običaje pomaga nikak goradržati Porabskim Slovencom. Zatau smo si vōzbrodili, ka mo na fašenski bal za večerdjo meli koline (disznōtoros) pa tau s friškoga domanjoga mesa pripravleno.

Etak smo se s finančnim direktorom Porabje d.o.o.-ja Ištvanom Kūplenom tak zgončali, ka mo 15. januara mesarili pri Slovenskom daumi. Svinja se kūpi

na vesi, gde go dola zabodnejo, kak je naprej napisano po nauvom v Uniji. Potistim de se ranč tak gorapravlo, vse djesti de se tak pripravlalo na kūnji Lippe, kak tau delamo doma. Za mesara mo meli pravoga mesara z Gorejnoga Senika Ferija Steinmetza, stroma de prava rauka Laci Nemeš. Vse delo de se godilo na placi pred Slovenskom daumi, naj si leko poglednejo porabsko zabadanje vsi, ki ji tau briga.

Kūjarge restavracije Lipa do tū meli delo, do se leko vrtili kaulek mesarov pa v kūjnji ranč tak. Pekli do krv, djetre pa do pripravlali koline za večerdjo. Tau tū nede briga, če de stoj ž pred podnevom ali za obed želo kaj dobrega friškoga djesti, ka do kūjarge pripravleni z djestim.

Dragi bralci novin Porabje! Pridte pa poglednite tau zabadanje, naj vam s tejm tū nazaj prinesemo stare, lejpe spomine.

Fašenska veselica v maškaraj v restavraciji Lipa

Na predzadnjom djilejši predsedstva (elnōksēg) Slovenske zveze, 13. oktobra, smo se tak odlaučili, ka de Zveza potejm vsakšo drugo leto držala Slovenski ples, bal. Zatau smo si pa vōzbro-

večerdjo de tū 1000 forintov koštala.

Stoli do v restavraciji tak pripravlani, kak de stoj proso karte. Od štiri lidi naprej vsakši leko ma posaba sto za telko, tjelko de ji želelo biti

dili, ka namesto Slovenskoga bala začnemo nika nauvoga.

15. januara 2005 mo oprvim držali Fašensko veselico v restavraciji Lipa. Na bali de igro ansambel Vinkend band iz Slovenije. Bal se začne večer v 7. oj vōri pa de držo zazranka do 3. vōre ali tadale. Sto vej? Fašenski bal želimo napraviti karažno, smejšno, hecno, zatau prosimo vsakšoga, naj se skrije po nišo masko. Ne mislimo s tejm eske plus ceringo napraviti nikoma, zatau si raj kaj doma trbej pripraviti. Vej pa neškemo modrijo špilati, litji se dosta smejeti.

vkūper v enoj družbi. Vūpamo, ka nika dobro leko včimimo za dobro volo v nauvom leti.

K.F.

2005

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi cetrtek

Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**

Naslov uredništva: H-9970 Monóster, Gardonyi G. ul. 1, p.p. 77, tel.: 94/380-767 e-mail: porabje@mail.datanet.hu

ISSN 1218-7062.

Tisk: SOLIDARNOST D.D. Arhitekta Novaka 4 9000 Murska Sobota Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

SREČNO NOVO LETO 2005!

Vstopnice, karte za bal se dajo kūpiti na Slovenskoj zvezi v Varaši od pondeljka 3. januara 2005, dočas bau mesto. V restavraciji Lipa mammo mesto za 120 lidi. Cejna vstopnice (belépőjegy) za bal de 1000 forintov na osebo. Sto želi, si leko zapovej naprej večerdjo té, gda kūpi karto. Za večerdjo do koline (disznōtoros) po porabskom (župa, krvavice, klobasi, zelje ali kapūsta pa pečeno mesau). Karta za